

nr 23. 2. 1951

WIADOMOŚCI HANDLU ZAGRANICZNEGO

*informacje
polityczno-
gospodarcze*

ROK III 2. PAZ. 1951 1951
Nr. 23 (26)

WYSTAWA
ZAGRANICZNEGO
HANDLU

Tylko do użytku służbowego

S P I S R Z E C Z Y
/ważniejsze informacje/

I. POLITYKA GOSPODARCZA	str.
Związek Radziecki	Współzawodnictwo ku uczczeniu Wielkiego Października.... 1
Bułgaria	W siódma rocznice oswobodzenia .. 4
Chińska Republika Ludowa	Zniżka cen produktów naftowych 7
Czechosłowacja	Utworzenie nowych ministerstw 8
Rumunia	"Sovromy" w rumunskiej gospodarce narodowej 11
Vietnam	Pomysłny przebieg robot polnych na północy kraju 13
Węgry	Budowa kanału na Cisie 13
	Co przyniosła Europie Zachodniej "Pomoc amerykańska" 17
Belgia	Kryzys produkcji przemysłowej 19
Dania	Handel zagraniczny w pierwszym półroczu 1951 r. 20
Francja	Struktura handlu zagranicznego w latach 1948-1950 22
Jugosławia	Dewaluacja dinara w strefie "B" Triestu 25
Niemcy Zachodnie	Amerykanie "eksportują" zachodnio-niemiecki węgiel do Zagłębia Ruhry 26
Wielka Brytania	Handel zagraniczny krajów Imperium Brytyjskiego 31
	Monopole anglo-amerykańskie obrabowują kraje Bliskiego Wschodu 37
Indonezja	Handel zagraniczny w kwietniu i w okresie 4 miesięcy 1951 roku 40
Japonia	Amerykański plan podporządkowania gospodarki 42
Kenya	Handel zagraniczny w roku 1950 46
Malaje	Handel zagraniczny w lipcu
Uganda	Handel zagraniczny w roku 1950 50
II. UMOWY HANDLOWE I PIATNICZE	55
III. REGLAMENTACJA OBROTÓW HANDLOWYCH	61
IV. C I A	65

Z a ł a c z n i k

1. Anglo-amerykańska walka o naftę

Redakcja i administracja:

Polska Izba Handlu Zagranicznego, Warszawa, ul. Hoża Nr.35, tel. 8 - 98 -90

Kraje obozu pokoju

Z W I ą Z E K R A D Z I E C K I

Współzawodnictwo ku uczczeniu Wielkiego Października

Dążąc do godnego powitania 34 rocznicy Rewolucji Październikowej, zespół budowniczych Kujbyszewskiej Elektrowni Wodnej wystąpił z inicjatywą współzawodnictwa Październikowego. Budowniczowie elektrowni postanowili wykonać przedterminowo 10-miesięczny plan prac. Hydromechanizatorzy wależą o przedterminowe wykonanie planu 11-miesięcznego. Na prawym brzegu Wołgi, gdzie obecnie pracuje się przy wykopie pod gmach elektrowni mechanicy współzawodniczą o przekroczenie projektowanej mocy maszyn. Na ościeżach krocą brygady obsługujące ekskawatory, wykonują one po dwie i więcej norm w ciągu zmiany.

Zbiory na Ukrainie

W Ukraińskiej SRR zebrano w roku bieżącym o 1.400.000 ton pszenicy więcej niż w roku ubiegłym, a o 1.700.000 ton więcej niż w roku 1940. Zbiory kukurydzy, prosa i kaszy były w bieżącym roku o przeszło 1.000.000 ton wyższe niż w roku 1950.

Zbiory słonecznika

Kołochoźnicy radzieccy z południowych okręgów Związku Radzieckiego rozpoczęli zbiory słonecznika. Na Kubaniu i Ukrainie kołochoźnicy zbierają z 1 ha około 25 q ziarna słonecznikowego. Przeszło 80% ogólnych zbiorów słoneczników zostanie zebranych w bieżącym roku przy pomocy kombajnów zbożowych, w których zmontowano specjalne dodatkowe urządzenia. Przodujący maszyniści kombajnów przeprowadzają dziennie zbiory z 40 - 50 ha.

Prace w polu

We wschodnich i północnych rejonach ZSRR odbywa się masowy sprzęt zboża. Szerokim frontem rozwinęły się prace żniwne na Syberii. Na polach w przeważającej części pracują kombajny. W strefie tajgi syberyjskiej maszyny wykonują ponad 70% prac. W obwodzie tiumeńskim ponad tysiąc kom-

bajmów walczy o wysoką jakość robót. Dzięki ich stachanowskiej pracy w obwodzie tym uprzątnięto w r.b. obszar o 50.000 ha większy niż w analogicznym okresie roku ubiegłego.

Z każdym niem wzrasta liczba obwodów i krajów, które przedterminowo wykonały plan dostaw zboża. W drugiej połowie sierpnia - na długo przed ustalonym terminem - wypełniły swój obowiązek wobec państwa kołchozy i sowchozy czerkieskiego obwodu autonomicznego, obwody czałowski, czernowiecki, odesski, woroszyłowgradzki, woroneżski, oraz Mordowska Republika Autonomiczna.

Pracownicy rolni obwodu zaporozskiego/republika ukraińska/ dostarczyli państwu o 12.500.000 pudów zboża więcej, niż w roku ubiegłym, w tej liczbie pszenicy o 10.700.000 pudów więcej. W obwodzie woroszyłowgradzkim kołchoźnicy, pracownicy stacji maszynowo-traktorowych i sowchozów dostarczyli państwu o 8.315.000 pudów zboża, w tym pszenicy - o 8.305.000 pudów więcej, niż w roku 1950.

Równolegle ze sprzętem zbóż idzie siew ozimin. Kołchozy rejonów stepowo-leśnych Ukrainy obsiały pierwsze setki tysięcy hektarów. W porównaniu z rokiem ubiegłym obszar zasiewów ozimin zwiększył się o przeszło 600.000 ha. Kołchozy Białorusi obsiały ponad 6.000 ha ozimego żyta i pszenicy.

Do siewu ozimin przystąpiły też Łotwa, obwód połtawski i Kraj Nadmorski. Na ogromnych przestrzeniach dokonuje się siewu ozimego systemem krzyżowym.

Przedterminowe dostawy zboża dla państwa

Dzienniki radzieckie zamieściły meldunek, złożony Generalissimusowi Stalinowi przez kołchoźników i pracowników/sowchozów Republiki Białoruskiej. Donoszą oni, że na 40 dni przed terminem wykonali państwowy plan dostaw zboża /onróżczyli/. Pszenicy dostarczono o 40% więcej, niż w roku ubiegłym.

Kołchozy i sowchozy obwodu kujbyszewskiego przedterminowo - o 23 dni wcześniej, niż w roku ubiegłym - wykonały w 103,1% państwowy plan dostaw zboża. Na punkty skupu dostarczono o 3.133.000 pudów ziarna więcej, niż w roku ubiegłym.

Przed sprzętem bawełny

Bogate plony dojrzewają na plantacjach bawełny. Kołchoźnicy starannie pielęgnują zasiewy i przygotowują się do sprzętu. W Azerbejdżanie i Turkmenii rozpoczęto już sprzęt niektórych gatunków bawełny, przystąpiono też do sprzętu w Uzbekistanie, tej największej bazie hodowli bawełny w ZSRR. Kołchoźnicy Uzbekistanu zobowiązali się dostarczyć w roku bieżącym o 500.000 ton bawełny więcej

niż w roku ubiegłym. Wiele przodujących kołchozów, brygad i ogniw walczy o zebranie po 50-60 q bawełny z ha. 6 ogniw kołchozu im. Lenina w obwodzie bucharskim zobowiązało się zebrać po 100 q bawełny z ha.

W roku bieżącym na plantacjach bawełny w ZSRR trzykrotnie wzrosła liczba maszyn do sprzętu bawełny. Tysiąc maszyn do sprzętu bawełny - prawie trzy razy więcej, niż w r. 1950 - pracować będzie na plantacjach Uzbekistanu. Stacje maszynowo-traktorowe szkolą kierowców maszyn, kompletują warsztaty. Sowchozy i kołchozy wytyczają pola, na których mają pracować maszyny, przygotowują drogi dojazdowe i place do składania zebranego surowca. W Azerbejdżanie tabor maszyn do sprzętu bawełny zwiększył się przeszło sześciokrotnie. We wszystkich republikach hodujących bawełnę czyni się energiczne przygotowania do przerobu surowca.

A L B A N I A

Transport wykonał plan półroczny

Samochodowy transport towarowy został wykonany w 104%, osobowy zaś w 105%. Transport kolejowy wykonał plan przewozu towarowego w 107%, a przewozów pasażerskich w 119%. W porównaniu z odpowiednim okresem roku ubiegłego wydajność pracy wzrosła o 127%. Koszty własne obniżyły się w porównaniu z rokiem ubiegłym w transporcie samochodowym o 10%, a na kolei o 16%.

Nowe budownictwo mieszkaniowe

Partia Pracy i rząd Albańskiej Republiki Ludowej przejawiają ciągłą troskę o polepszenie warunków życiowych mas pracujących.

W roku bieżącym w miastach Stalin i Pates, które są centrami przemysłu naftowego, przy kopalniach w Bułkize, Seleniwec, Krawe i Rubik budowane są dziesiątki nowych domów mieszkalnych, stołówek i kin.

Ministerstwo Przemysłu Górniczego zamierza wydatkować w tym roku 100 mln lek w celu polepszenia warunków życiowych robotników przemysłu górniczego i naftowego.

Tysiące robotników albańskich i ich rodzin, którzy w dawnym reżimie mieszkali w lepiankach, w całkowitej nędzy, otrzymali obecnie, jasne, obszerne mieszkania w nowych, dobrze urządzonych domach.

Rozwój uprawy roślin przemysłowych

Jak donosi Albańska Agencja Telegraficzna w Albańskiej Republice Ludowej wiele uwagi poświęca się rozwojowi uprawy

roślin przemysłowych.

Ostatnio obszar uprawy bawełny powiększył się w porównaniu z 1938 r. 70-krotnie. W bieżącym roku powierzchnia uprawy bawełny była o 5.000 ha większa niż w roku ubiegłym. Powiększył się również obszar uprawy roślin przemysłowych. Tak np. w roku bieżącym buraki cukrowe zajęły powierzchnię o 3.500 ha większą niż w roku ubiegłym. Tegoroczna powierzchnia uprawy roślin przemysłowych jest 12-krotnie większa niż w roku 1938. Dzięki szybkiemu rozwojowi upraw technicznych w kraju, uruchomiono w roku bieżącym olbrzymie przedsiębiorstwa - kombinat włókienniczy im. Stalina, którego roczna produkcja wynosić będzie 20 mln. m. tkanin, oraz cukrownia w Maliku z roczną produkcją 10.000 ton cukru - które pracować będą na surowcach krajowych.

B U Ł G A R I A

W siódmą rocznicę oswobodzenia

7 lat minęło od dnia, kiedy ofensywa Armii Radzieckiej, poparta przez powstanie narodu bułgarskiego na zapleczu wroga, doprowadziła do wyzwolenia Bułgarii. W ciągu tych siedmiu lat życie kraju zmieniło się do niepoznania. Bułgaria wyrwała się z systemu imperialistycznego, zlikwidowała monarchię i wkroczyła na drogę niezawisłej egzystencji i budowy socjalizmu.

Na drodze tej Bułgaria osiągnęła sukcesy, nie mające precedensu w dziejach kraju. We wszystkich dziedzinach życia przejawiały się twórcze siły narodu. Wykonawszy z powodzeniem plan dwuletni, Bułgaria realizuje obecnie z nadwyżką 5-letni plan rozwoju gospodarki narodowej. Produkcja przemysłowa przekroczyła już trzykrotnie poziom przedwojenny. Cały kraj pokryty jest lasem rusztowań. Elektryfikacja czyni szybkie postępy. W roku bieżącym uruchomiono elektrownię sofijską im. Stalina, bryzlański system nawodnienia, fabrykę kotłów parowych i szereg innych przedsiębiorstw. Pomyślnie przebiegają prace przy budowie pierwszego miasta socjalistycznego, Dymitrowgradu. Wkrótce nastąpi uruchomienie największej na Bałkanach fabryki nawozów azotowych. Na wielką skalę rozwija się budownictwo kolejowe. Niedawno zakończono przekopanie tunelu "Koźnica" długości 5801 m. Zbudowano poważny przemysł chemiczny, elektryczny, obrabiarkowy.

Sukcesy klasy robotniczej na polu budowy socjalizmu, krzepnący sojusz robotniczo-chłopski i stała pomoc dla pracującego chłopstwa przyczyniły się do rozwoju rolnictwa i spółdzielczości rolniczej. 2.700 rolniczych spółdzielni produkcyjnych zrzesza obecnie ponad 55% wszystkich gospodarstw i uprawia 48% całego arenału siewnego kraju. Na polach pracuje już 10.000 traktorów, którymi dysponuje 115 ośrodków maszynowo-traktorowych. W roku bieżącym traktory

uprawia 31 milionów dekarów, to jest ponad 3/5 obszaru zasiewów.

W akcji sprzętu zbóż brało w tym roku udział 550 kombajnów. Rząd kładzie silny nacisk na stwórczenie potężnego systemu nawadniania kraju. Realizacja przewidzianych w ramach planu 5-letniego robót nawadniających wybawi chłopstwo od groźby posuchy, a wartość produkcji rolniczej wzrośnie o 150 mld lewów. Suma ta stanowi 40% wszystkich kapitałów, inwestowanych w ramach pięciolatki. Prowadzi się szerokie zakrojone prace przy sadzeniu lasów. W roku bieżącym zasadzi się około 100 mln sadzonek drzew iglastych i liściastych.

Z każdym dniem wzrasta dobrobyt szerokich mas ludności. Bezrobocie i nędza należą do bezpowrotnej przeszłości. Od lata ubiegłego roku płace robotników i urzędników wzrosły przeciętnie o 10,2%. Zbiory tegoroczne przewyższyły o 25-35% poziom lat ubiegłych.

Uprzemysłowienie kraju

Przed oswojeniem Bułgaria była zapleczem krajów kapitalistycznych. Po wyzwoleniu kraju, zostały znacjonalizowane fabryki, kopalnie, banki, oraz dzięki braterskiej pomocy Związku Radzieckiego poczynione pierwsze kroki na drodze uprzemysłowienia. Odbudowa przedsiębiorstw znacjonalizowanych, wyposażenie ich w najnowsze urządzenia techniczne, uruchomienie szeregu nowych fabryk i zakładów, dalsze wzmocnienie stosunków gospodarczych ze Związkiem Radzieckim i krajami demokracji ludowej, pozwoliły Bułgarii w szybkim tempie zwiększyć produkcję przemysłową.

Do końca br. wartość produkcji przemysłowej wzrosła w porównaniu z 1939 r. - 3,5 razy.

Na skutek wzrostu produkcji przemysłowej nieprzerwanie zwiększa się udział przemysłu w gospodarce narodowej. Przy końcu roku 1944 równał się on 26%, a udział rolnictwa - 74%. Przy końcu zaś roku 1951 udział przemysłu w gospodarce narodowej wzrósł do 57,5%.

Po wyzwoleniu zwiększyło się znacznie wydobycie węgla i rudy, stanowiących podstawową bazę dla rozwoju przemysłu ciężkiego i transportu.

Wydobycie rudy w roku 1951 w porównaniu z rokiem 1939 powiększyło się osiemnastokrotnie, węgla - trzykrotnie, produkcja energii elektrycznej - czterokrotnie, produkcja chemiczna - sześciokrotnie, hutnicza - piętnastokrotnie. Szczególnie szybko rozwija się przemysł produkcji środków produkcji. Produkcja przemysłu budowy maszyn zwiększyła się w 1951 r. w porównaniu z 1939 r. o 91 razy.

Szybko rozwija się przemysł lekki. Produkcja krajowego obuwia skózanego w porównaniu z rokiem 1939 wzrosła ośmiokrotnie, tkanin bawełnianych - trzykrotnie, cukru - 2,5 razy, tłuszczów roślinnych - trzykrotnie itd. W sier-

pnia bieżącego roku poziom produkcji przemysłowej w porównaniu z tym samym okresem ubiegłego roku zwiększył się prawie o 16%. Główne gałęzie przemysłu wykonały z nadwyżką plan sierpniowy. Przemysł hutniczy wykonał plan w 112%, budowy maszyn w 111%, chemiczny w 109% itd. Duże osiągnięcia uzyskał przemysł lekki. Plan produkcji tkanin bawełnianych został wykonany w 124%, a produkcji trykotaży w 107%.

Kopalnie w Dymitrowo - głównym zagłębiu węglowym kraju - bez przerwy powiększają wydajność pracy, dzięki pomyślnemu zastosowaniu radzieckich metod wydobywania węgla.

Sz szczególnie duże sukcesy osiągnęła załoga kopalni im. "9 września", która wykonała plan sierpniowy w 108%.

Radzieckie kombajny słonecznikowe

Na polach bułgarskich po raz pierwszy przy zbiorach słoneczników pracowały kombajny radzieckie. Początkowo wydajność ich wynosiła od 10-12 ha dziennie. Obecnie przeciętna norma dziennie dochodzi do 60 ha, chociaż zdarzają się wypadki zbiorów ze 100 i więcej hektarów.

CH I N S K A R E P U B L I K A L U D O W A

Osiągnięcia produkcyjne

Prasa chińska donosi o szeregu przedsiębiorstw, których zespoły w patriotycznym współzawodnictwie wykonały przedterminowe roczne plany produkcyjne.

Jak doniosła gazeta "Gunzeńizbao" trzeci szyb Czin-czińskich kopalń węgla w prowincji Hebej wykonał 18 sierpnia roczny plan w 108%. W trzy dni później roczny plan wykonał również czwarty szyb, który wydobył 135 ton węgla ponad plan. W obydwu tych szybach wzrosła wydajność pracy i zmniejszyły się koszty własne wydobycia węgla. W ciągu 8 miesięcy zespoły obu szybów zaoszczędziły 15.2 mln juanów.

Rabotnicy chińscy w coraz szerszym zakresie stosują w produkcji przodujące doświadczenia robotników radzieckich. Na przykład w narzędziowni warsztatów kolejowych w m. Sziosiańczuan dzięki zastosowaniu radzieckiej metody szybkościowego skrawania metali robotnicy przyspieszyli wykonanie części stalowych prawie dwukrotnie.

Jak donosi gazeta "Dunbejżibao" dzięki zastosowaniu szybkościowej radzieckiej metody układania cegieł murarze Chin Północno-Wschodnich znacznie przyspieszyli budowę gmachów, podnieśli jakość pracy i zmniejszyli koszty własne budowy.

Obfite zbiory

We wszystkich okręgach Chin Ludowych ukończone zbiory pszenicy, które w bieżącym roku są o 10% wyższe aniżeli w roku ubiegłym. Najlepsze wyniki w porównaniu z innymi okręgami uprawiającymi pszenicę osiągnęły Chiny Wschodnie. Zbiory pszenicy i jęczmienia są w tym okręgu o 30% wyższe niż w r. 1950. W północnej części prowincji Anhwei, którą w r. 1950 nawiedziła bardzo silna powódź, zbiory wypadły nadspodziewanie dobrze, przewyższając dwukrotnie zbiory z poprzedniego roku. Tak wysokie plony zawdzięczać należy w poważnej mierze przeprowadzeniu rozległych prac hydrotechnicznych na rzece Hwanhwei. W niektórych głównych prowincjach zbożowych Chin Ludowych, jak np. w prowincji Henan i Szenszi, zbiory pszenicy przewyższyły o 20% plony uzyskane w roku ubiegłym.

Mechanizacja rolnictwa

Na polach chińskich państwowych gospodarstw rolnych pojawiły się nowoczesne maszyny rolnicze. W Chińskiej Republice Ludowej istnieje 57 państwowych gospodarstw rolnych. 40 z nich znajduje się w Północno-Wschodnich Chinach, pozostałych 17 w innych rejonach kraju. Państwowe gospodarstwa rolne zaopatrzone są w nowoczesny sprzęt techniczny. Jedynie w wymienionych 17 państwowych gospodarstwach rolnych jest 300 nowoczesnych maszyn rolniczych, które dostarczone były Chinom przez Związek Radziecki.

W celu przygotowania kadr dla obsługi maszyn rolniczych w państwowych gospodarstwach rolnych utworzone trzy szkoły mechanizacji gospodarstw rolnych. Jedna z nich, przygotowująca kadry przyszłych traktorzystów, znajduje się w Północno-Wschodnich Chinach, druga - w pobliżu Pekinu, trzecia - w rejonie Tjanesnijk. W szkołach tych wykłada się nie tylko metody konserwacji i obsługi maszyn rolniczych, ale również wzmocnioną agrotechnikę i zootechnikę. W roku ubiegłym zbiory z 1 ha ziemi uprawnej na szkolnych polach doświadczalnych były prawie dwukrotnie większe niż zbiory gospodarstw indywidualnych. W roku bieżącym przewiduje się osiągnięcie jeszcze większych zbiorów ze szkolnych pól doświadczalnych.

Na polach szkoły mechanizacji przeznaczono pod uprawę bawełny 60 ha gruntu. Bada się tu dokładnie najlepsze metody uprawy bawełny. Absolwenci szkoły mechanizacji rozpowszechniają przodujące metody uprawy gospodarstw rolnych.

Zniżka cen produktów naftowych

Jak podaje gazeta "Shanghai News" z 27 lipca, dzięki pomocy Związku Radzieckiego i krajów demokracji ludowej we wszystkich miastach Chin Wschodnich ceny produktów nafto-

wych zostały obniżone, przy czym cena gazoliny o 10%, nafty o 7%, olejów do motorów Diesla o 22%, a innych olejów smarowych o 23%.

Obniżka cen produktów naftowych korzystnie wpłynie na transport i przemysł, zmniejszone również zostały znacznie wydatki chłopów na naftę oświetleniową.

"Obniżka cen - kończy dziennik - jest odpowiedzią na embargo przeciw Chinom Ludowym ze strony obozu imperialistów, na czele którego stoją Stany Zjednoczone".

CZECHOSŁOWACJA

Utworzenie nowych ministerstw

Dnia 7 września b.r. odbyło się nadzwyczajne posiedzenie Rządu, któremu przewodniczył premier Antonín Zapotocký.

Rząd zatwierdził projekt rozporządzenia, powołującego do życia nowe ministerstwa. Rozporządzenie przystosowuje organizację naczelných organów administracji państwowej do potrzeb gospodarki planowej i przebudowy przemysłu - przede wszystkim ciężkiego, przy czym korzysta z dotychczasowych osiągnięć, a zwłaszcza z wszechstronnych i cennych doświadczeń Związku Radzieckiego.

Na miejsce dotychczasowego Ministerstwa Przemysłu Ciężkiego tworzy się pięć ministerstw w poszczególnych dziedzinach ciężkiej produkcji przemysłowej, a mianowicie: Ministerstwo Paliw i Energetyki, Ministerstwo Przemysłu Hutniczego i Kopalń Rudy, Ministerstwo Przemysłu Chemicznego, Ministerstwo Ciężkiego Przemysłu Maszynowego i Ministerstwo Ogólnego Przemysłu Maszynowego. Poza tym tworzy się Ministerstwo Lasów i Przemysłu Drzewnego.

Każde z pięciu pierwszych ministerstw będzie wypełniać w swoim zakresie dotychczasowe zadania Ministerstwa Przemysłu Ciężkiego oraz zadania wykonywane dotychczas przez pełnomocnictwo Ministerstwa Przemysłu Ciężkiego w Słowacji. Ministerstwo Lasów i Przemysłu Drzewnego będzie wykonywać zadania dotychczasowe Ministerstwa Rolnictwa w zakresie gospodarki leśnej, a w zakresie produkcji drzewnej - zadania dotychczasowe Ministerstwa Przemysłu Lekkiego. Chodzi tu przede wszystkim o oszczędną eksploatację lasów, przy jednoczesnym rozwoju czeskosłowackiego przemysłu drzewnego.

W wyniku reorganizacji ministerstw znosi się funkcje dyrektorów generalnych i naczelných /okręgowych/ z wyjątkiem Ministerstwa Komunikacji i Poczt.

Zniesione zostaną również właściwe dyrekcje. Na skutek reorganizacji wymienione urzędy tracą swoje znaczenie i stają się zbędnym organem administracyjnym.

Z detychozasowego Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej tworzy się Ministerstwo Rezerw Pracy, aby w ten sposób podkreślić podstawowy charakter tego ministerstwa i centralny punkt jego zadań. Od detychozasowej rekrutacji i przesunięć pracowników z gałęzi mniej ważnych do gałęzi ważniejszych, ministerstwo przejdzie do planowego organizowania rezerw pracy i systematycznego podwyższania ich kwalifikacji. Pozostałe zadania, detychozas wykonywane, przez Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej, zostaną przekazane innemu ministerstwu.

Całe rozporządzenie o reorganizacji ministerstw przenika dążenie, aby przy zwiększeniu liczby ministerstw na jednym odcinku, co wypływa z aktualnych zadań gospodarki czechosłowackiej, zmniejszyła się ogólna ilość pracowników administracji.

Nowa organizacja ministerstw nie byłaby dość skuteczna, gdyby nie była związana z nową organizacją kontroli. Dlatego też rząd wydał rozporządzenie, na mocy którego, tworzy się Ministerstwo Kontroli Państwowej.

Zapewnienie pomyślnej rozbudowy socjalizmu w państwie i stworzenie warunków do trwałego wzrostu poziomu materialnego i kulturalnego, wymagają systematycznej walki ze wszystkimi brakami i niedociągnięciami w aparacie gospodarczym i administracyjnym. Przyczyną ich jest rozrzutne obchodzenie się z majątkiem państwowym, spółdzielczym itp., biurokratyzm i brak odpowiedzialności osobistej, jak również wypadki bezpośredniej dywersji ze strony wroga klasowego.

Zakres działania Ministerstwa Kontroli Państwowej ma w zasadzie obejmować wszystkie odcinki gospodarki, to znaczy organy gospodarki państwowej, spółdzielczej i organy administracyjne jak również inne jednostki, które dysponują środkami produkcji. Organy kontroli państwowej nawiążą bezpośredni, regularny kontakt z administracją państwową /samorządem/, ze związkami zawodowymi, organizacjami masowymi itp.

Zniesiony został jednocześnie Najwyższy Urząd Kontroli Rachunkowej i Najwyższy Urząd Kontroli Składowej.

Wystawa w Moskwie

W Moskwie otwarta została wystawa p.n. "Republika Czechosłowacka na drodze do socjalizmu", zgromadziła ona książki, czasopisma i reprodukcje fotograficzne, obrazujące dzieje czechosłowackiego ruchu narodowo-wyzwoleńczego i wypadki lutego w.r. 1948, oraz dokumentujące obszernie rozwój życia gospodarczego i kulturalnego współczesnej Czechosłowacji.

Skup zboża

Ze wszystkich okręgów republiki nadchodzą codziennie wiadomości o przebiegu akcji skupu zboża. W dniu 10 września b.r. na pierwszym miejscu znalazł się okręg praski, który wykonał plan w 102,7%. Na drugim miejscu w akcji skupu zboża znajduje się okręg gottwaldowski, który wykonał plan w 98,3%.

Wzrost powierzchni gruntów ornych

Rząd czechosłowacki wydał rozporządzenie o rozszerzeniu areału gruntów ornych i wykorzystaniu wszystkich dostępnych gruntów dla produkcji rolnej.

Obszar gruntów ornych ulegał, zwłaszcza w ostatnich latach, bezustannemu zmniejszaniu, przy czym grunta nie we wszystkich wypadkach były należycie uprawiane.

Celem rozporządzenia jest usunięcie tego rodzaju szkodliwych zjawisk i zapewnienie dalszego powiększenia gruntów ornych.

N I E M I E C K A R E P U B L I K A D E M O K R A T Y C Z N A

Międzynarodowe Targi Jesienne w Lipsku

Tradycyjne Międzynarodowe Jesienne Targi w Lipsku trwały od 2 - 7 września. W porównaniu z rokiem ubiegłym powierzchnia pawilonów została znacznie zwiększona i wyniosła 80.000 m². Na targi przybyli przedstawiciele firm z Austrii, Szwecji, Holandii, Danii, Szwajcarii, Belgii, Anglii, Francji i U.S.A. przy czym najwięcej kupców przybyło do Lipska z Chińskiej Republiki Ludowej, Czechosłowacji, Finlandii, Szwecji i Szwajcarii.

Reprezentowane były również 422 firmy zachodnio-niemieckie.

Rozmiary zawartych transakcji przekroczyły osiągnięcia wszystkich powojennych targów jesiennych w Lipsku. Wartość transakcji z zagranicą była dwukrotnie wyższa w porównaniu z zeszłorocznymi targami jesiennymi.

Wartość transakcji handlu wewnątrz - niemieckiego również znacznie przewyższa wyniki ubiegłych targów jesiennych.

Zachodnio-niemieckie firmy handlowe zawarły umowy na zakup w Niemieckiej Republice Demokratycznej towarów włókienniczych, chemicznych, szklanych i ceramicznych.

Ze strony Niemieckiej Republiki Demokratycznej udzie-

lono firmom zachodnio-niemieckim zamówień na dostawy różnych towarów. Jak podaje korespondent agencji Reutersa zamówienia firm zachodnio-niemieckich w Północnej Republice Demokratycznej wynoszą 81 mln. m.n., a zamówienia innych firm - 28 mln.m.n.

Najpoważniejsze zamówienia w Niemieckiej Republice Demokratycznej złożone zostały na wyposażenie techniczne, tekstylia, wyroby włókiennicze, szklane, ceramiczne oraz artykuły przemysłu górniczego i chemicznego.

R U M U N I A

"Sovromy" w rumuńskiej gospodarce narodowej

"Sovrom" to nazwa mieszanych central radziecko-rumuńskich, które są jedną z najprostszych form wszechstronnej pomocy Związku Radzieckiego i Generalissimusa Stalina, udzielanej republice rumuńskiej przy budowie potężnego przemysłu socjalistycznego - podstawy niezależności narodowej Rumunii i głównego elementu wzrostu stopy życiowej mas precujących. "Sovrom" - jak to powiedział G. Cheorghiu-Dej w swoim przemówieniu z okazji 30-tej rocznicy powstania Komunistycznej Partii Rumunii - "jest żywym odbiciem współpracy gospodarczej pomiędzy krajami jednolitego frontu socjalistycznego, jest dowodem internacjonalistycznej postawy Związku Radzieckiego, który udziela bezustannej pomocy wszystkim krajom demokracji ludowej w wielkim dziele odbudowy". W najbardziej podstawowych dziedzinach przemysłu Rumunii nastąpił dzięki "Sovromom" rozwój dotąd niespotykany w jej historii. Wprowadzone zostały nowe metody pracy, napłynęli fechowcy, zostały dostarczone rozmaite maszyny i patenty, tak że w krótkim stosunkowo czasie założone zostały fundamenty potężnego rozwoju przemysłu w całym kraju.

Dzięki powstaniu towarzystwa "Sovrompetrol", przemysł naftowy wkroczył w zupełnie nową fazę rozwojową. Odkryte zostały nowe złoża naftowe, co obaliło teorię obcych "specjalistów", którzy twierdzili, że w Rumunii nie istnieją już żadne nowe źródła ropy. Przy nieustannym rozwoju produkcji naftowej, towarzystwo "Sovrompetrol" otrzymuje ze Związku Radzieckiego najnowocześniejsze urządzenia techniczne do wierceń i wydobywania, ciężkie wiertła łącznikowe, traktory itd. wprowadza postępowe metody pracy, które pozwalają na przenoszenie wież wiertniczych w ciągu 2 dni zamiast 30 i skrócenie czasu wiercenia przy pomocy dwóch jednocześnie pracujących pomp. Wszystko to walcie przyczyniło się do osiągnięcia wzrostu produkcji i wydajności pracy w przemyśle naftowym.

Dzięki powstaniu towarzystwa "Sovromcarbune", przemysł węglowy wstąpił na drogę dotychczas niespotykanego rozwoju. Produkcja wzrasta z roku na rok. W roku 1950 była ona o 11,8% wyższa niż w roku 1949, a o 33,5% wyższa niż w roku 1948, ~~xxxxxxx~~ przedsięwzięciach tego towarzystwa wprowadzone zostały metody

radzieckich górników i zainstalowane urządzenie, dostarczone przez Związek Radziecki. Założenie towarzystwa "Sovromtractor" powołało do życia rumuński przemysł budowy traktorów, który dotychczas w tym kraju zupełnie nie istniał. Fabryka w mieście Stalin wyprodukowała dzięki wydatnej pomocy Związku Radzieckiego przeszło 7.000 traktorów, podczas gdy w roku 1949 produkcja dała jedynie 80 sztuk. Niedawno "Sovromtractor" wypuścił nowy typ traktora K.D. 35 w/g wzorów radzieckich o stosunkowo wyższej wydajności pracy. W fabryce "Sovromtractor" został założony pod bezpośrednim kierownictwem techników radzieckich nowoczesnie wyposażony klub racjonalizatorski. W jednym tylko roku 1950 zastosowano w tym zakładzie 237 pomysłów racjonalizatorskich, które przyniosły fabryce ponad 80 milionów lei oszczędności. Dzięki stosowaniu wyższych form organizacji pracy w/g metod i wzorów radzieckich fabryka nr 1 "Sovromconstructie" zdobyła w roku ubiegłym Czerwony Sztandar Pracy.

Powstanie "Sovromlemnu" wprowadziło racjonalne podstawy użytkowania bogactw leśnych Rumunii oraz najbardziej nowoczesną technikę przy wyrębie drzew. W Vatra-Dornei i Vaduri utworzono dwa wielkie kombinaty leśne, "Bernath-Andrei" i "21 grudnia" wyposażone w najnowocześniejsze urządzenia. Przy wyrębie drzew używa się tutaj specjalnych elektrycznych pił oraz traktorów, K.T.12 specjalnie dostarczonych ze Związku Radzieckiego. Przyjmując, że rumuńskie pola orne nie znały do niedawna zupełnie sztucznych nawozów, szczególnie wyraźnie występuje wielkie znaczenie towarzystwa "Sovromchim". Rumunia potrzebuje rocznie około 280 tysięcy ton nawozów azotowych. Większą część tego zapotrzebowania pokryje produkcja fabryk "Sovromchim'u".

Można w ten sposób wyliczyć wiele przykładów cennego wkładu "Sovrom'ów" do walki rumuńskich mas pracujących o wykonanie planu pięcioletniego i o rozbudowę przemysłu. Dzięki ofiernej pracy techników radzieckich, pracujących w "Sovromech" osiągnięto wysokie formy organizacji pracy. "Sovromtractor" i "Sovrommetal" uzyskały w roku 1950 duże sukcesy w obniżce kosztów własnych produkcji. "Sovrom'y", będące wyrazem wielkiej pomocy Związku Radzieckiego są dla Rumunii bezcennym elementem budowy socjalizmu i jego obrony.

Mechanizacja i elektryfikacja rolnictwa

W rolnictwie Rumunii coraz szerzej upowszechnia się mechanizację i elektryfikację. W roku bieżącym państwowe i spółdzielcze gospodarstwa rolne korzystały podczas żniw z dwukrotnie większej ilości kombajnów i żniwiarek, niż w roku ubiegłym.

W trosce o pomyślne przeprowadzenie letnich robót polnych w Rumunii utworzono dalszych 8 ośrodków maszynowych, istniejące zaś dotychczas zaopatrzone w nowe maszyny rolnicze i inwentarz.

Codzienna produkcja fabryki "Sovromtractor" kierowana jest natychmiast do ośrodków maszynowych.

W porównaniu z r.1950 dwukrotnie powiększyła się ilość zelektryfikowanych klepisk. W okręgach Stalinowskim, Bukareszteńskim i Clujskim zelektryfikowane już 100 klepisk. Projektuje się urządzenie w roku bieżącym 590 klepisk, czynnych przez całą dobę.

Pięć tysięcy spółdzielni spożywców

Obecnie znajduje się w Rumunii około 5.000 spółdzielni spożywców zrzeszających 5,5 mln członków. W roku 1940 w Rumunii było tylko 1.158 spółdzielni spożywców z 163.000 członków - przeważnie bogaczy wiejskich.

V I E T N A M

Pomysłny przebieg robót polnych na północy kraju

Vietnamska Agencja informacyjna donosi z północnej części Vietnamu, iż ludność prowincji Kao-Bang, uwolnionej na jesieni roku ubiegłego, zasiała przy końcu czerwca b.r. ryż na przestrzeni 23.000 ha. Chłopi zrobili to w odpowiedzi na wezwanie rządu do zebrania jeszcze jednego "jesiennego plenu zwycięstwa".Większą część prac w polu wykonały kobiety, podczas gdy mężczyźni pracowali przy remoncie dróg i mostów.

Wsnółzawiednicząc w pomysłnym wykonaniu siewu chłopi idą do pracy nie tylko rano, lecz i w gorące południe, kiedy zwykle wszelkie prace ulegają przerwie.

Oprócz jesiennych zbiorów ryżu ludność Kao-Bangu obsiała w pierwszej połowie bieżącego roku kukurydzą 15.000 ha, wyką - 1500 ha, a ryżem ze zbioru zimowego - 650 ha, tapiaką obsadzone 5.000 ha.

W E G R Y

Budowa kanału na Cisie

Budowa kanału na Cisie, o której informowaliśmy w poprzednim numerze, wiąże się z szeregiem najciekawszych inwestycji wodnych, budowanych w ramach planu 5-letniego. W trzech miejscowościach, w Tiszalek, Tiszaban i Szeged powstają schody wodne, które będą służyły potrójnemu celowi. Przede wszystkim umożliwią one przeprowadzenie bez pompowania wezbranej wody na obszary, które mają być nawadniane; po drugie w poważnym stopniu usprawnią warunki przejazdu statków, tak że od ujścia Cisy aż do Dembrad,

przez cały rok będzie można utrzymać pasażerską i towarową komunikację wodną. Poza tym będzie można wykorzystać siłę przyberu wody na Cisie w taki sposób, że na poszczególnych schodach utworzy się siłownię wodną, produkującą energię elektryczną. Kanał umożliwiający nawodnienie obszaru prawie 500.000 hektarów, wyprodukuje rocznie 2 miliony kWh energii elektrycznej, oraz uczyni z Cisy pierwszorzędną drogę transportu rzeczno-żeglarskiego, aż do granicy jugosłowiańskiej. Poza tym poprawi on warunki przejazdu statków także i na innych rzekach jak Maros, Keros i Bodrog. Uzyskany dzięki nawadnianiu dochód ocenia się na 200 milionów forintów rocznie, a produkcja energii elektrycznej pozwoli na zaoszczędzenie 25.000 wagonów węgla rocznie.

Po ukończeniu kanału Cisie, nieurodzajne słone pola i pustynie Hartobagy przemienią się w żyzne ziemie. Kanał dostarczy wody na nawodnienie około 200.000 jiter ziemi. Na dotychczas nieurodzajnych ziemiach będzie można po ukończeniu robót uprawiać ryż i rośliny okopowe.

Przy budowie tego kanału zostanie przekopanych 12 mln³ ziemi. Pracę przy użyciu tylko ludzkiej siły roboczej wykonałoby tysiąc ludzi, pracując bez przerwy w ciągu 12 lat.

Rozwój przemysłu w planie pięcioletnim

Według pięcioletniego planu rozwoju gospodarki narodowej na Węgrzech powstanie 341 nowych przedsiębiorstw, w tym 267 przedsiębiorstw przemysłu ciężkiego.

W szybkim tempie postępuje budowa Naddunajskiego Kombinatoru Hutniczego w Dunapentele; buduje się również elektrownię w Inete.

Niedawno zespół fabryki wyrobów kamionkowych w Dunaföld, zbudowanej w końcu ub.r., zameldował, że przedsiębiorstwo to rozpoczęło przedterminowo pracę, wykorzystując pełną zdolność produkcyjną. Fabryka dała już setki ton kamionki ponad plan.

We wsi Uzsa-uszta odbyło się otwarcie największych na Węgrzech kamieniołomów. Szyb i przylegające doń dobrze urządzone osiedle robotnicze zostały wybudowane w ciągu 25 miesięcy. Kamieniołomy są całkowicie zmechanizowane. Wydobywa się tu bazalt niezbędny dla budownictwa pięcioletniego. Jedną z największych budowl pięcioletniej jest budowa przędzalni w m. Kaposvár, wyposażonej w najnowocześniejsze maszyny radzieckie; pierwsza partia tych maszyn przybywa już na Węgry.

Budowa fabryki wag w Hodmező - Vasarhely jest na ukończeniu, buduje się również fabrykę pańczoch w Budapeszcie.

Obfite plony

Spółdzielnie produkcyjne, państwowe gospodarstwa rolne i gospodarstwa indywidualne ukończyły już żniwa. Prace przy żniwach są w pełnym toku. Wszędzie zebrane obfite plony. Według tymczasowych obliczeń na polach węgierskich zebrane o 6,6 milionów q więcej aniżeli w roku ubiegłym. Najlepsze państwowe i spółdzielcze gospodarstwa rolne zbierały z 1 holda /hold = 0,57 ha/ po 20q. Wielkie ilości zboża są natychmiast odstawiane do magazynów państwowych. Poważną pomocą przy pracach żniwnych służyły maszyny rolnicze, wyprodukowane przez przemysł węgierski. W roku bieżącym na polach pracowało 156 kombajnów. Rolnicy węgierscy zebrali również w tym roku wielkie ilości pasz, w tym najwięcej siana.

Budowa miasta rolniczego

W powiecie szelnoeckim powstaje miasto rolnicze Karcsing. Zbudowanych zostanie 150 nowych domów mieszkalnych dla członków spółdzielni produkcyjnych, pomieszczeń dla koni, krów, drobiu oraz zabudowania gospodarcze.

Unrawa herbaty

Niektóre spółdzielnie produkcyjne na Węgrzech przystępują w przyszłym roku do uprawy herbaty. Będzie to do przeprowadzenia tego rodzaju prób są doświadczenia i metody Związku Radzieckiego, z którymi zaznajomiła się delegacja rolników węgierskich w czasie ostatniej swojej wizyty w Związku Radzieckim.

Spadek produkcji towarów powszechnego użytku

Stosownie do zarządzenia przedstawiciela wiedeńskiej Administracji Planu Marshalla, zainteresowanej w gromadzeniu różnych zapasów surowców strategicznych, w Austrii zmniejsza się w ostatnich czasach produkcja towarów powszechnego użytku a szereg przedsiębiorstw przestawia się na niepełny tydzień pracy.

Według oświadczenia dziennika "Oesterreichische Volksstimme" około 40 przedsiębiorstw, produkujących wyroby z żelaza arkuszowego, napotyka na duże trudności w otrzymaniu surowców. O ile nie zostaną one usunięte, to trzeba będzie zamknąć wszystkie przedsiębiorstwa, produkujące towary powszechnego użytku.

D A N I A

Handel zagraniczny w I półroczu br.

Półroczny bilans duńskiego handlu zagranicznego za rok 1951 wykazuje wzrost importu o 28% do 3.570 mln.kr. /w r.ub.2.783 mln.kr./, wzrost eksportu zaś o 36% do 2.782 /2.040/ mln.kr. Deficyt bilansu handlowego wynosi 788 /w r.1950 - 743/ mln.kr. Poważny wzrost wartości importu, który dość równomiernie obejmuje surowce, półfabrykaty i towary gotowe, spowodowany jest prawie wyłącznie wyższą cen. W rozwoju tym odzwierciadla się znaczne pogorszenie stosunku cen w duńskim handlu zagranicznym, które nastąpiło w r.ubiegłym.

W duńskim imporcie w I półroczu 1951 r. udział ma:

urządzenia i						
środki transpor-						
towe	67,4	7,8	70,2	8,6	80,9	10,6
inne towary	73,4	8,5	55,7	6,8	72,8	9,5
błędy i opuszcze-						
nia	34,1	4,0	0,2	-	0,2	-
o g ó ł e m	858,6	100	819,9	100	766,2	100

Przeciętny eksport kwartalny (w mln. dol.)

plody rolnicze	60,1	13,8	100,5	14,8	128,2	16,7
nawozy sztuczne	8,0	1,7	11,7	1,7	12,4	1,7
chemikalia	38,7	7,7	40,2	5,9	47,4	6,2
węgiel	19,8	4,0	25,9	3,8	22,7	2,9

Kryzys w przemyśle włókienniczym

W północno-francuskim departamencie Nord, gdzie znajduje się wiele zakładów tekstylnych bezrobocie wzrasta w niepokojący sposób. Przyczyną tego są amerykańskie monopole, które zmusiły rząd francuski do sprowadzania ze Stanów Zjednoczonych różnych towarów między innymi wyrobów włókienniczych.

W związku z tym w Roubaix dwanaście zakładów tekstylnych zwolniło większą część pracowników. Fabryka Dubar pracuje jedynie 16 godzin tygodniowo. W Tourcoing została wstrzymana zupełnie produkcja 6 wielkich fabryk włókienniczych. W innych fabrykach tego miasta dziesiątki tysięcy robotników pracuje jedynie kilkanaście godzin tygodniowo, a pozostałe tysiące robotników znajduje się zupełnie bez pracy.

S Z W A J C A R I A

Zmniejszenie obrotów handlu zagranicznego w sierpniu

W ciągu sierpnia import osiągnął wartość 441.416.953 fr.szw., a eksport 348.161.606 fr.

W porównaniu z lipcem nastąpiła znacznaniżka. Import w lipcu osiągnął wartość 465.324.135 fr., a eksport - 390.428.483 fr.

Eksport bydła rasowego

Wywóz bydła rasowego napotyka na poważne trudności w związku z niskimi cenami zagranicą. Rząd zamierza ponownie wprowadzić system dodatków eksportowych dla bydła rasowego. Przy wywozie krów dodatek ten będzie wynosił do 30% ceny, najwyżej jednak 600 fr.szw., a przy wywozie byków - 200 fr.szw. Daleszą zachętą dla eksportu bydła rasowego będzie t.zw. pomoc dopełniająca w wysokości 400 fr.szw. za każdą wywiezioną krowę. Środki na ten fundusz, będą czerpane z opłat celnych uzyskanych przy imporcie bydła rzeźnego. Pomoc ta zostanie ograniczona do 350 sztuk bydła.

Rokowania ze Stanami Zjednoczonymi

Według oficjalnych wiadomości ze źródeł szwajcarskich toczyły się ostatnio ponowne dyskusje pomiędzy przedstawicielami rządów szwajcarskiego i amerykańskiego w sprawie zaopatrzenia Szwajcarii w surowce. Surowce strategiczne będą dostarczane Szwajcarii tylko pod warunkiem przyłączenia się jej do bojkotu handlowego krajów obozu pokoju.

"Baseler Arbeiter-Zeitung" pisze, że Szwajcaria zarzuca Amerykanom "brak logiki w tym, że z jednej strony nalegają one na wolność gospodarczą i handlową, z drugiej zaś strony krępują bardzo silnymi pętami handel międzynarodowy".

Targi w Lozannie

W dniach 8 - 23 września odbyły się w Lozannie targi pod nazwą "Comptoir Suisse". 2200 firm wystawiło krajowe wyroby rolne, przemysłowe i rękodzielnicze. W jednym z pawilonów reprezentowane są Francja, Belgia, Holandia, Włochy i Marokko.

S Z W E C J A

Monopole amerykańskie opanowują kraj

Jak donosi prasa sztokholmska, kierownik Organizacji Planu Marshalla Foster zawiadomił rząd szwedzki, że misja jego w tym kraju kończy swoją pracę w dniu 1 października b.r.

Zdaniem prasy postępowej, zakończenie działalności misji Planu Marshalla w Szwecji nie oznacza zaprzestania wtrącania się amerykańskich monopolów do gospodarki. Podporządkowanie szwedzkiej gospodarki interesom amerykańskich monopolistów przybierze natomiast tylko inną formę.

W związku z tym gazeta "Arbetartidningen" pisze: "Niektóre kraje tak wiele straciły na "pomocy" dolarowej, że obecnie pragną jej się pozbyć. Do nich należy Szwecja. Amerykańska Administracja Planu Marshalla w Europie, która w ciągu 3-ich lat utrzymywała amerykańskich kontrolerów w naszym kraju, poszukuje nowych dróg, ażeby jeszcze bardziej związać kraje zmarshallizowane. Organizacja Europejskiej Współpracy Gospodarczej zamierza, omijając rządy, nawiązać bezpośredni kontakt z kierownictwem przedsiębiorstw w różnych krajach zmarshallizowanych. Władze państwowe nie będą mogły się wtrącać w te t.zw. stosunki gospodarcze organizacji Planu Marshalla".

Jak podaje dalej gazeta część misji istotnie powróci ze Sztokholmu do Stanów Zjednoczonych, druga natomiast pozostanie w poselstwie amerykańskim dla kontynuowania polityki wtrącania się do życia gospodarczego Szwecji. O ile personel, znajdujący się już w Szwecji nie wystarczy, to przybędzie mu do pomocy t.zw. "grupa ekspertów produkcyjnych", znajdujących się w drodze do Sztokholmu. "Plany te - pisze dziennik - będą jeszcze bardziej naruszać niepodległość naszego kraju. Szwecja powinna odmówić przyjęcia dalszej t.zw. pomocy dolarowej, oraz wystąpić z członkostwa Europejskiej Organizacji Współpracy Gospodarczej".

T R I E S T

Obroty portowe

Obroty portu w Trieście w pierwszym półroczu 1951 przedstawiały się następująco: wyładowano 728.519 ton towarów w porównaniu do 741.710 w I półroczu roku ubiegłego, załadowano zaś na statki 482.731 ton w porównaniu do 389.217 ton w odpowiednim okresie roku 1950. Drogą lądową przywieziono do portu w tym samym okresie 507.183 ton towarów w porównaniu do 431.373 ton w I połowie 1950 r. Tranzyt przez port w Trieście drogą morską wyniósł w I półroczu 1951 - 1.211.250 ton w porównaniu do 1.130.927 ton w roku 1950, kolejną zaś w tym samym okresie 1.227.378 ton w porównaniu do 1.155.733 ton w analogicznym okresie roku ubiegłego.

dem. W przeciwieństwie do tego obroty z Ameryką Północną wykazują pewien wzrost w porównaniu z r.1949, co przypisać należy wyłącznie importowi amerykańskiego węgla.

Punkt ciężkości włoskiej żeglugi spoczywa na obrotach z Indiami, Dalekim Wschodem i Ameryką Środkową.

Przez Kanał Suezki przewieziono w maju 1951 r.
6.836.000 ton, to znaczy o 4,6% więcej aniżeli w kwietniu,
ale jednocześnie o 3% mniej niż w kwietniu roku 1950.

	<u>Kwiecień</u>		<u>Styczeń-Kwiecień</u>	
	Waga	Wartość	Waga	Wartość
IMPORT	86,6	157,0	330,1	576,7
w tym:				
ryż łuskany	14,1	7,9	65,0	33,8
mąka pszenna	7,3	3,2	23,0	9,7
ryby i produkty rybne	2,8	3,1	13,0	12,7
mleko, masło, ser	2,0	2,5	7,4	9,2
przyprawy korzenne	1,9	9,1	4,8	20,2
tytoń i wyroby tyton.	0,1	0,4	1,7	6,8
cement	5,9	0,5	26,0	2,2
preparaty chem.-farmac.	0,3	3,5	10,4	12,7
makulatura gazetowa	1,2	0,9	6,1	4,0
naczynia ceramiczne, szklane i porcelanowe	1,2	1,3	4,8	4,7
tkaniny bawełniane	4,7	46,7	16,3	168,6
przędza bawełniara	0,3	2,2	1,7	12,3
odzież	0,2	2,6	1,2	12,8
metale żelazne i <u>wyroby</u> z nich	2,9	1,6	9,7	5,0
maszyny, aparaty i silniki /z wyjątkiem ele-	1,4	5,5	5,8	22,5
ktrycznych/				
naczynia dla gospodarstwa domowego z surówki i alu-	1,4	2,7	5,2	9,6
minium				
motocykle, rowery i częś-				
ci zapasowe	0,8	2,4	2,4	7,3
autobusy i ciężarówki	0,5	1,3	2,8	7,1
samochody osobowe	0,3	1,2	1,0	3,9

rynku nowojorskim, podczas gdy jego kurs oficjalny wynosi 280 centów.

J A P O N I A

Amerykański plan podporządkowania gospodarki

Narzuciwszy traktat pokojowy narodowi japońskiemu i swoim satelitom USA dążą równocześnie do zwiększenia kontroli nad gospodarką Japonii.

Podczas gdy japoński traktat pokojowy, wg zamierzeń jego autorów, powinien zagwarantować amerykańską faktyczną wojenną i polityczną okupację nominalnie niepodległej Japonii opracowano jednocześnie szereg innych planów, mających ułatwić równoległą okupację gospodarczą. Plany te mają na celu wzmocnienie imperialistycznej kontroli amerykańskiej nad japońskim przemysłem i handlem oraz zwiększenie dodatkowych zysków, napływających do banków Wall-Street ze wszystkich zakątków świata kapitalistycznego.

16 maja br. amerykańskie władze okupacyjne w Tokio opublikowały swój program gospodarczy dla Japonii pod nazwą "programu współpracy gospodarczej japońsko-amerykańskiej".

W programie tym podkreśla się, że Japonia jest "niezbędna" dla sfer kapitalistycznych Wall-Street u i że prywatne grupy kapitalistów w USA są zainteresowane w tym aby "inwestować swoje kapitały" w tym kraju. Nadmienią się jednak, że Japonia będzie musiała stworzyć "odpowiednie" warunki dla przyciągnięcia kapitału amerykańskiego.

Program przewiduje utworzenie w Azji Południowej swego rodzaju "sfery dobrobytu" dla Japonii pod egidą Amerykanów. W tym oraz w innych rozdziałach programu przyjmuje się, że japoński przemysł, handel i żegluga powinny podporządkować się celom amerykańskiego programu wojennego.

Prasa amerykańska w swoich artykułach, publikowanych na wiosnę b.r., otwarcie omawiała poszczególne pozycje tego programu. Korespondent agencji "Overseas News" w Tokio, Robert Martin, pisał:

" Charakter przyszłego związku japońsko-amerykańskiego stopniowo się wyjaśnia. Podstawę jego stanowi potężny plan, przewidujący podporządkowanie przemysłu japońskiego wymaganiom gospodarki Stanów Zjednoczonych. Plan amerykański, który wciąż jeszcze znajduje się w opracowaniu, polega na możliwie najpełniejszym wykorzystaniu potencjału przemysłowego Japonii dla produkcji podstawowych surowców i uzbrojenia, niezbędnych dla wojen w Korei i w Indochinach, oraz dla wzmocnienia innych państw azjatyckich; zwalczających rozwijający się w tych krajach ruch narodowo-wyzwoleńczy.

W tym samym sensie pisał korespondent gazety "Christian Science Monitor" w Tokio, Robertson: "Zarówno tu jak i w Waszyngtonie opracowywane są plany wykorzystania potencjału przemysłowego Japonii w charakterze arsenału... w walce z komunizmem na Dalekim Wschodzie".

Opracowanie programu amerykańskiego przeszło do następnego stadium w lipcu b.r. kiedy przewodniczący Urzędu Mobilizacji Gospodarczej, Charles Wilson, skierował do Departamentu Stanu, Ministerstwa Obrony i Administracji Planu Marshalla pismo, w którym proponuje przedsięwziąć środki w celu zjednoczenia niewykorzystanego w pełni potencjału przemysłowego Japonii i zapasów surowcowych Azji Południowo-Wschodniej. 27 lipca b.r., Administrator Planu Marshalla, William Foster, zakomunikował o utworzeniu międzyministerialnego komitetu, złożonego z przedstawicieli Departamentu Stanu, Ministerstwa Obrony i Administracji Planu Marshalla dla opracowania środków dla zrealizowania tego planu Wilsona.

Tę oświadczenia, opublikowanego w prasie przez Administrację Planu Marshalla, komitet ten będzie badał sposoby całkowitego wykorzystania potencjału przemysłowego Japonii dla potrzeb "programu obrony", zrealizowanego przez państwa zachodnie. Foster oświadczył również o utworzeniu w Tokio stałego przedstawicielstwa Administracji Planu Marshalla.

Równocześnie Wall-Street w pełni wykorzystuje japońskie przedsiębiorstwa przemysłowe. Dobłogosławione przez Mac Artura a następnie przez Ridgway'a monopole zagarniają kontrolę nad najważniejszymi gałęziami przemysłu japońskiego.

Jeszcze 5 marca b.r. dziennik "Wall-Street Journal", powołując się na wiadomości otrzymane z Ministerstwa Wojny, wyliczał następujące wielkie firmy amerykańskie, inwestujące lub zamierzające inwestować w przemysł japoński; rockefellerowskie towarzystwa "Standard Vacuum Oil Company" i "Californian - Texas Refining Company". kontrolowane przez Morgana

towarzystwa "General Electric", "International Standard Electric", "International Business Mashins Corporation", "Libbe Owens and Ford Geass Corporation", "B.F. Goodrich", produkujące opony i inne wyroby gumowe, "Remington Rund", "Bubcock and Willcox", produkujące ciężki sprzęt maszynowy.

Towarzystwo "B.F. Goodrich", połączyło się z trzema towarzystwami japońskimi w celu utworzenia japońskiej "Geon Company" dla produkcji chemikalii oraz innych materiałów wojennych. "Westinghouse Company" kontrolowana przez grupę Mellona i towarzystwo samochodowe "Kaiser-Freser" zawarły z towarzystwami japońskimi umowy patentowe.

Potężne banki amerykańskie również traktują Japonię jako obiekt kolonialnych zysków. Na wiosnę b.r. "National City Bank of New York" otworzył nowy oddział w Nagoje, czwarty z kolei w Japonii.

Amerykański przedsiębiorca, Olbeen Holder, który powrócił w czerwcu b.r. z Tokio, oświadczył, że zawarł szereg "transakcji" z wielkimi japońskimi przedsiębiorstwami przemysłowymi i handlowymi. Wg oświadczenia dziennika "New York Times" z 11 lipca, Holder powiedział, że jedna z tych transakcji zapewni amerykańskiej grupie finansowej przejęcie 50% akcji towarzystwa "Daici Bussan" - wielkiego towarzystwa handlowego utworzonego przez japońską grupę kapitalistyczną, która poprzednio kontrolowała zlikwidowane obecnie towarzystwo "Mitsui Bussan". Amerykańska grupa finansowa kierowana jest przez firmę Wall-Street'owską "Badge and Co". Przywódca tej grupy Harold L. Badge został mianowany dyrektorem towarzystwa "Daici Bussan". W ten sposób Wall-Street udało się przeniknąć nawet do wpływowej grupy Mitsui.

Wg. oświadczenia gazety "New York Times" Holder powiedział również, że poczyniono kroki w celu utworzenia po obu stronach Oceanu Spokojnego specjalnych grup, w celu wykorzystania przemysłu japońskiego "dla amerykańskich wyśiłków obronnych". W Japonii, grupa złożona z 12 koncernów stalowych, stoczniowych, chemicznych, optycznych i papierniczych będzie kierowana przez byłego ministra finansów Kejdžo Sibusawa.

W ostatnich czasach poczyniono również kroki w celu wzmocnienia wpływu Amerykanów na przemysł chemiczny Japonii. 25 sierpnia tygodnik "Business Week" doniósł, że towarzystwo chemiczne "Monsanto Chemical" będące pod kontrolą grupy morganowskiej oraz "Przedsiębiorstwa Chemiczne Nippon Kassej" utworzyły w Japonii nowe towarzystwo dla produkcji mas plastycznych. Jak wskazuje tygodnik towarzystwo "Monsanto-Chemical" będzie udzielać "pomocy technicznej", w zamian za co otrzyma 50% dochodów.

Umowa, opracowana przez Dulles'a i wspomniany już uprzednio gospodarczy plan Marcata, przedstawia olbrzymie korzyści nie tylko dla ogromnych monopolii, kontrolowanych przez Morganów, Rockefellerów, Mellonów, lecz i dla właścicieli obligacji pożyczki japońskiej, wypuszczonej przed wojną. Wg. nadeszłych wiadomości, japońskie obligacje dolarowe wynoszą obecnie ca \$ 68 mln, przy czym niektóre z nich

	Eksport	Import
ogółem	16.182	34.079
w tym:		
Kraje Imperium Brytyjskiego	10.438	26.338
z czego:		
Anglia	6.057	19.605
Związek Płd.-Afryki	898	1.429
Indie	883	2.744
Kanada	705	-
Australia	688	-
Wsp. Bahrein	-	1.905
inne państwa	5.745	7.739
w tym:		
U.S.A.	2.267	1.607
Niemcy Zachodnie	1.740	421
Holandia	768	362
Włochy	190	568
Unia Belgij.-Luksemburg.	175	470
Japonia	137	377
Dania	132	-
Francja	117	564
Iran	-	1.634
Szwecja	96	303

Import z Francji wzrósł z £ 439.000 w 1949 do £ 564.000 w r.1950. Ujemne saldo bilansu handlowego Keni w roku 1950 wynosiło £ 17.896.000. Saldo takie powstało przede wszystkim w handlu z krajami Imperium Brytyjskiego i wynosiło £ 15.900.000 /w tym z Anglią - £ 13.548.000/. W handlu z USA Kenia miała dodatnie saldo bilansu handlowego, wynoszące £ 660.000.

M A L A J E

Handel zagraniczny w lipcu

PAKISTAN

Podział towarowy eksportu

Według danych "Monthly Review of Foreign Seaborne Trade of Pakistan", zestaw towarowy eksportu pakistańskiego drogą morską w okresie od 1 lipca 1950 r. do 30 czerwca 1951 r. przedstawiał się następująco /w mln.p.rup./:

bawełna	-	987,7
wełna	-	79,8
skóry sur.	-	64,4
herbata	-	29,1

Eksport juty pakistańskiej drogą morską i kolejową wyniósł od 1 lipca 1950 r. do 31 maja 1951 r. - 998,9 mln.p.rup. W czerwcu br. eksportowano drogą morską jutę na sumę 39,4 mln.r.p., a drogą kolejową za około 50 mln.p.rup.

Napływ "specjalistów" zagranicznych

Jak donosi gazeta "Doon" w okresie od lipca 1950 do maja 1951 do Pakistanu przybyło 47 "specjalistów" w celu zrealizowania programu t.zw.technicznej pomocy O.N.Z. Pomiedzy przybyłymi znajduje się 3 inżynierów, 9 geologów, 10 "specjalistów" dla spraw rolnictwa, 3 dla spraw lotnictwa cywilnego, 4 - dla spraw wykształcenia technicznego, 3 - dla "zagadnień robotniczych", 15 - dla spraw ochrony zdrowia.

Gazeta wskazuje dalej, że oprócz osób wymienionych w Pakistanie oczekuje się przybycia jeszcze 95 "specjalistów" ONZ. w celu "okazania pomocy technicznej".

Niezależnie od tego do kraju przybyła amerykańska misja "Ford Foundation", pod przewodnictwem Hofmana, w celu zbadania możliwości inwestowania kapitałów amerykańskich w różne gałęzie gospodarki pakistańskiej jak: żegluga, rolnictwo, przemysł itd. Oprócz tego, zgodnie z oświadczeniem Hofmana, misja "interesuje się" zagadnieniami ochrony zdrowia i oświaty w Pakistanie.

Hong-Kong	-	156
Wyspy Bahrein	-	136
inne państwa	6.815	4.217
w tym:		
U.S.A.	2.643	688
Włochy	788	671
Niemcy Zachodnie	671	260
Holandia	403	129
Japonia	332	1.066
Szwecja	144	125
Francja	103	111
Dania	15	-
Unia Belgij.-Luksemburg.	73	82
Iran	-	573

W roku 1950 Uganda miała dodatnie saldo bilansu handlowego w wysokości £ 13.267.

W handlu z krajami Imperium Brytyjskiego saldo dodatnie wynosiło £ 10.668.000 /w tym z Indiami - £ 8.429.000/, z USA - £ 1.955. Największy deficyt bilansu handlowego powstał w handlu Ugandy z Japonią; wynosił on £ 734.000.-

UMOWY HANDLOWE I PŁATNICZE

ARGENTYNA - AUSTRIA

Pomiędzy Austrią i Argentyną zawarta została umowa handlowa z ważnością do 30 czerwca 1952 r., na podstawie której wartość wzajemnej wymiany towarów ma osiągnąć sumę \$ 60 mln. W Buenos-Aires będzie urzędowała stała komisja austriacko-argentyńska dla wyjaśniania wszelkich zagadnień wypływających ze wzajemnych stosunków handlowych. W ramach podpisanej umowy Austria dostarczy Argentynie /w mln.dolarów/:

żelaza i stali	6,1
metali kolorowych	0,9
drzewa budowlanego	3,3
materiałów ogniotrwałych	1,2
urządzeń elektrycznych,	
radio i telefonicznych	2,0
przędzy	1,5
nanieru i dykty	1,9
nanieru gazetowego	2,1
maszyny	5,6
podwozi samochodowych	1,1
wyrobów chemicznych i farma-	
ceutycznych	1,1

Argentyna będzie dostarczać Austrii głównie:

wełny	5,0
kukurydzy	9,0
żyta	3,0
nszenicy	1,3
nasion lnu	2,0
mięsa mrożonego	0,7
skór surowych	2,0

ARGENTYNA - BOLIWIA

Jak donosi agencja Associated Press z Buenos-Aires, argentyńskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych podało do wiadomości, że podpisana została umowa argentyńsko-boliwijska, która przewiduje m.inn. eksploatację boliwijskich bogactw naturalnych i zwiększenie obrotów towarowych pomiędzy Boliwią a Argentyną. Powstanie specjalne argentyńsko-boliwijskie towarzystwo mieszane "Sociedad Argentine-Boliviana Fomento Economico" dla eksploatacji mineralnych

oraz innych bogactw naturalnych Boliwii: wkład Argentyny wyniesi 100 mln peso argentyńskich^x/ Boliwii zaś - \$ 1 mln. Poza tym Argentyna zobowiązała się inwestować 600 mln argentyńskich peso dla rozwoju robót publicznych w Boliwii na okres 15 lat i 50 mln arg. peso - dla przeprowadzenia urządzeń sanitarnych w ciągu 5 lat, począwszy od 1952 roku.

Umowa handlowa przewiduje również ulgi w przewozach pomiędzy Argentyną a Boliwią oraz ulgowe stawki frachtowe.

A R G E N T Y N A - D A N I A

Agencja France Press donosi, że pomiędzy Argentyną a Danią zawarto umowę handlową o obrotach towarowych na sumę 120 mln keron duńskich. Argentyna dostarczy Danii skóry, wełnę, zboże, nasiona roślin oleistych, ekstrakt quebracho. Dania będzie w zamian za to eksportować surowce i maszyny.

A U S T R A L I A - N I E M C Y Z A C H O D N I E

Komentując umowę handlową zawartą pomiędzy Australią a Niemcami Zachodnimi "Handelsblatt" donosi, że głównym artykułem importowym Niemiec Zachodnich będzie wełna, której przywóz wyniesi na ca 32.000 ton na sumę \$ 50 - 100 mln. Do innych artykułów importu zachodnio-niemieckiego należą towary, których import nie jest ograniczony ilościowo jak np. rudy ołowiu, miedzi, manganu, wolframu, cynku, molibdenu i kolumbitu, skóry surowe, azbest, materiały drzewne z drzew liściastych, tran, olej kokosowy, wyczeski wełniane i zdemontowane samochody. Poza tym ustalono kontyngenty na import takich towarów jak: garbniki - \$ 30 mln. pszenica - \$ 9.0 mln. jęczmień - \$ 2.5 mln. mąka pszenna - \$ 2.5 mln, tłuszcz wielorybi - \$ 0,75 mln.

Zachodnio-niemiecki eksport do Australii nie jest ograniczony żadnymi kontyngentami. Australia zalicza Niemcy Zachodnie do krajów, których waluta nie jest swobodnie konwertowana.

B E L G I A - N O R W E G I A

Pomiędzy Belgią a Norwegią podpisana została umowa handlowa z terminem ważności od 1 września 1951 do 31 lipca 1952, stanowiąca uzupełnienie umowy z r. 1946.

^x/ Wg danych "International Financial Statistics" Nr 7 wolny kurs peso wynosi \$ 1 = 14,02 arg. peso.

Eksport norweski będzie obejmował przede wszystkim materiały drzewne, ryby i rudę żelazną.

Belgia dostarczy Norwegii walcówkę i tkaniny.

Poza tym oba państwa zawarły umowę płatniczą, która wejdzie w życie na początku r.1952. Umowa ta - jak donosi agencja France Press - przewiduje ustalenie systemu rozrachunków w ramach Europejskiej Unii Płatniczej.

BELGIA LUKSEMBURG - NIEMCY ZACHODNIE

Niemcy Zachodnie zawarły z Belgijsko-Luksemburską unią gospodarczą umowę płatniczą, która przewiduje otwarcie podwójnego rachunku w Bank Deutscher Lander i belgijskim Banku Narodowym.

D A N I A - F I N L A N D I A

"Moniteur Officiel" podaje szczegóły dotyczące umowy handlowej pomiędzy Danią a Finlandią zawartej 7 czerwca r.1951 na okres od 1 lipca 1951 r. do 30 czerwca 1952 r.

Umowa ustala kontyngenty eksportu duńskiego na sumę 250 mln koron duńskich, w tym jeli - za 4 mln kr.d. albumina - za 5 mln, owoce - za 7 mln, nasiona - za 4 mln, kazeina - za 4 mln, masło i kwasy tłuszczowe - za 7 mln, artykuły włókiennicze - za 13 mln, chemikalia - za 10 mln, wyroby metalowe - za 24 mln, maszyny i sprzęt - za 50 mln, statki i lokomotywy - za 12 mln, masło śmietankowe - 2,5 tys.t cukier - 5.000 ton.

Ekspert fiński przewidziany jest na sumę 290 mln koron duńskich i będzie obejmował między innymi - papier i tekturę - za 70 mln.kr.d., dyktę klejoną - 700 m³, celulozę - 24,3 tys.t masę papierową - 6.000 ton, papier gazetowy - 26.000 ton, materiały drzewne - 75.000 m³.

E G I P T - L I B A N

2 września r.1951 została podpisana umowa handlowa pomiędzy Libanem a Egiptem. Szczegóły nie są narazie opublikowane.

F I L I P I N Y - J A P O N I A

Pomiędzy Filipinami a Japonią podpisana została oraz parafowana umowa handlowa na rok finansowy 1951-52 /począwszy od 1 lipca b.r./, która przewiduje obroty towarowe na

sumę \$ 100 mln. Poprzednia umowa ograniczała obroty do \$ 50 mln.

Janonia będzie eksportować: wyroby włókiennicze, wyroby żelazne, stalowe i z surówki, maszyny i wyposażenia techniczne, sprzęt rolniczy, statki /łącznie z rybackimi/, wyroby szklane i porcelanowe, chemikalia i inne towary.

Eksport z Filipin do Japonii obejmuje: rudę żelazną i manganową, żelazo, bawełnę, koprę, manilę, rami, patekę, skóry wołowe, muszelki do wyrobu guzików.

F R A N C J A - I R L A N D I A

Uzupełniając informację podaną w numerze 15/18 "WHZ" komunikujemy, że wg doniesienia agencji France Press umowa handlowa pomiędzy Francją a Irlandią w związku ze zwiększeniem niektórych kontyngentów przewiduje obroty towarowe w wysokości 4 mld. franków francuskich.

F R A N C J A - N I E M C Y Z A C H O D N I E

Miedzy przedstawicielami Niemiec Zachodnich w Paryżu a przewodniczącym francuskiej delegacji handlowej zostały wymienione listy w sprawie uzupełnienia umowy handlowej pomiędzy tymi krajami, której termin upływa w dniu 31 grudnia 1951 roku.

Po raz pierwszy ma mieć miejsce eksport 10.000 ton czerwonego bauksytu z kopalń francuskich dla niemieckiego przemysłu aluminiowego. Z ilości tej dostarczonych zostanie przemysłowi francuskiemu w drodze reeksportu 500 ton aluminium surowego w sztabach oraz 500 ton półfabrykatów aluminiowych.

F R A N C J A - W I E L K A B R Y T A N I A

20 sierpnia podpisana została francusko-brytyjska umowa dewizowa zastępująca poprzednią z r. 1946. Będzie ona obowiązywała w stosunku do umów płatniczych zawartych pomiędzy tymi krajami w ramach Europejskiej Unii Płatniczej.

F R A N C J A - W Ł O C H Y

Pomiędzy Francją a Włochami zawarto porozumienie określające dodatkowe kontyngenty towarów poza uzgodnionymi już przez obecnie obowiązującą umowę.

Eksport Francji do Włoch będzie obejmował: maszyny -

- za 170 mln.fr.fr., tkaniny jedwabne - za 40 mln., futerko-
we - za 30 mln., sprzęt dla gospodarstwa domowego - za 30 mln.,
konserwy rybne - za 450 mln., sardele - za 30 mln.

Włochy będą eksportować do Francji przede wszystkim
następujące towary: tkaniny - za 70 mln.fr.fr., maszyny -
za 40 mln., urządzenia dla produkcji amoniaku - za 35 mln.

G R E C J A - H O L A N D I A

Umowa grecko-holenderska weszła w życie z dniem
1 sierpnia b.r. Grecki eksport obejmuje głównie rudę cynko-
wą, ołów, magnezyt, gąbki morskie, skóry owcze i jagnięce.
Holandia wywiezie do Grecji sadzeniaki, różne gatunki fa-
soli, melasę, jaja, bydło, wyroby mleczarskie, chemikalia
i wyroby farmaceutyczne, skórę i wyroby skórzane, opony,
wyroby włókiennicze, maszyny, motory Diesla, maszyny rolni-
czne, urządzenia chłodnicze, wyroby elektrotechniczne itd.

G R E C J A - P O R T U G A L I A

Grecja i Portugalia zawarły umowę handlową, na podsta-
wie której Portugalia będzie eksportować do Grecji konser-
wy, drzewo korkowe, kawę, kakao, sisal.

G R E C J A - S T A N Y Z J E D N O C Z O N E A.P.

Stany Zjednoczone podpisały z greckim rządem monar-
cho-faszystowskim traktat handlowy i nawigacyjny zastępu-
jący traktat z roku 1921.

I N D O N E Z J A - J A P O N I A

Wg doniesienia agencji France Press indonezyjsko-
-japońska umowa handlowa, której termin upłynął 30 czerw-
ca 1951 przedłużona została na czas nieograniczony. Eksport
Japonii do Indonezji wyniesie \$ 40 mln, a import - \$ 30
mln rocznie.

I N D O N E Z J A - N I E M C Y Z A C H O D N I E

W wyniku rokowań z grudnia ubiegłego roku oraz stycz-
nia b.r. podpisany został 12 lipca 1951 r. w Bonn układ o
wymianie towarowej między Niemcami Zachodnimi a Indonezją.

Układ ten przewiduje obroty w wysokości 243.950.000
fl. po każdej stronie, przy czym Indonezja dostarczać

będzie przeważnie surowców w zamian za gotowe wyroby i półfabrykaty.

Rezrachunki przeprowadzane będą w ramach układu płatniczego istniejącego pomiędzy Holandią a Niemcami Zachodnimi.

I Z R A E L - S T A N Y Z J E D N O C Z O N E A.P.

Pomiędzy Stanami Zjednoczonymi a Izraelem podpisany został 1.9.1951 r. w Waszyngtonie traktat przyjaźni, handlowy i nawigacyjny. Szereg klauzul układu ułatwi dalszą penetrację gospodarczą monopolu amerykańskich w Izraelu. Oświadczenie Departamentu Stanu wydane z okazji podpisania traktatu stwierdza, "że zawiera on ułatwienia dla dalszych inwestycji kapitału amerykańskiego w Izraelu".

I Z R A E L - U R U G W A J

26 czerwca r.1951 podpisano w Montevideo umowę handlową pomiędzy Izraelem a Urugwajem. Umowa weszła w życie następnego dnia po jej podpisaniu i będzie obowiązywać do 31 marca 1954 roku.

W okresie tym Urugwaj sprzeda Izraelowi 20.000 ton mięsa, dostarczając go w ilości 1.500 ton kwartalnie lub 500 ton miesięcznie.

Rząd urugwajski zastrzegł sobie prawo ustalania kwot dla poszczególnych dostawców mięsa. Rozliczenia mają być według umowy dokonywane w dolarach.

Według artykułu 13 umowy rząd urugwajski zobowiązuje się rocznie importować z Izraela towarów na sumę, wynoszącą co najmniej 20% wartości zakupionego w tym okresie mięsa. Listy towarów, które Urugwaj będzie importował z Izraela, narazie nie zostały ustalone.

J A P O N I A - W I E L K A B R Y T A N I A

Przedstawiciele handlowi Wielkiej Brytanii i Japonii podpisali w dniu 31.VIII. nową umowę płatniczą, która reguluje stosunki handlowe między Japonią a krajami Brytyjskiej Wspólnoty Narodów łącznie z kolonią Hong-Kong na bezpośredniej bazie szterlingowej. Jednocześnie generał Ridgway upoważnił rząd japoński do przejęcia z dniem 1 października funduszy szterlingowych pochodzących z kont handlowych.

Nowy układ zastępuje ogólną płatniczą umowę szterlingową, która obowiązywała od roku 1948 i wyłącza sporną klauzulę dolarową na mocy której obszar szterlingowy miałyby regulować w dolarach każde saldo dodatnie na korzyść

Japonii wynoszące ponad £ 17 mln.

Handel z Hong-Kongiem został ustalony na bezpośredniej bazie szterlingowej. Ważność umowy, która natychmiast weszła w życie, określono na jeden rok, przy czym może ona być przedłużona po wzajemnym porozumieniu się.

Nowy układ przewiduje, że Japonia może użyć należności szterlingowych z jednego kraju na zakup towarów w jakimkolwiek innym kraju poza terenem "Administrative Transfery" bloku szterlingowego. Koncesja ta, udzielona przez Wielką Brytanię, daje Japonii możliwość rozszerzenia handlu na obszarze szterlingowym i usuwa częściowe zarzuty Japończyków, że ich należności w funtach szterlingach były w przeszłości zamrażane, ponieważ kraje Wspólnoty Brytyjskiej zwlekały z wydaniem pozwoleń eksportowych.

N I E M C Y Z A C H O D N I E - W. B R Y T A N I A

Wg doniesień prasy francuskiej Niemcy Zachodnie i W. Brytania zawarły umowę handlową na okres kwiecień-październik r. 1951 na zasadzie, której eksport Niemiec Zachodnich do Anglii zostanie powiększony.

Niemcy Zachodnie będą mogły co miesiąc wwieźć do Anglii towary niekontyngentowane za sumę \$ 14,9 mln oraz kontyngentowanych - za sumę \$ 3,6 mln.

N I E M C Y Z A C H O D N I E - N O W A Z E L A N D I A

Pomiędzy Niemcami Zachodnimi a Nową Zelandią podpisana została umowa handlowa z ważnością od 1.III.51 r. - 1.III.1952. Najgłówniejszymi pozycjami kontyngentowymi w impercie Niemiec Zachodnich są: wełna, skóry i skórki, groch suszony, nasiona traw, świeże jabłka i gruszki, kiszkki wieprzowe, sadło i łój.

N I E M C Y Z A C H O D N I E - P E R U

Umowa handlowa, zawarta w czerwcu 1951 r. pomiędzy Niemcami Zachodnimi a Peru, przewiduje ogólne obrotowe towary w sumie \$ 24 mln.

Peru znosi embargo na import towarów konsumpcyjnych z Niemiec Zachodnich. Import Peru z Niemiec Zachodnich nie jest ograniczony listami; równocześnie ustalone kontyngenty na następujące towary: wyroby przemysłu metalowego - \$ 4,0 mln, sprzęt transportowy, samochody, części zapasowe, motocykle, metale nieżelazne łącznie z półfabrykatami i wyrobami gotowymi - za \$ 3,0 mln, chemikalia i artykuły farmaceutyczne - za \$ 2,4 mln i inne towary jak np.: wyro-

by precyzyjne i optyczne, papier, szkło, ceramikę, artykuły włókiennicze, wyroby drzewne i skórzane - za \$ 2,4 mln.

Import Niemiec Zachodnich z Peru będzie obejmował przede wszystkim: bawełnę i odpadki bawełniane - za \$ 4,2 mln, wełnę surową - za \$ 3,2 mln. rudy i koncentraty - za \$ 4,2 mln.

N I E M C Y Z A C H O D N I E - S Z W A J C A R I A

Szwajcarska urzędowa gazeta handlowa z dnia 5.7.b.r. donosi, że rokowania handlowe rozpoczęte pomiędzy Niemcami Zachodnimi a Szwajcarią w Bernie dnia 27.I.1951 roku zakończyły się dnia 2.VII.b.r. podpisaniem protokołu przedłużającego w całości do końca roku bieżącego umowę handlową z dnia 27.I.r.b., która wygasła 31.VIII.b.r.

Protokół przewiduje na okres od 1.IX. do 31.XII. import do Niemiec Zachodnich produktów rolniczych /ser, owoce, przetwory owocowe, bydło hodowlane i robocze, nasiona itp/ za 24,5 mln franków szwajcarskich i produktów przemysłowych za 114 mln franków szwajcarskich. Import towarów zliberalizowanych do Niemiec Zachodnich odbywać się będzie w granicach postanowień walutowych, które zostaną wydane zgodnie z przepisami organizacji O.E.E.C.

Do importu towarów zachodnio-niemieckich do Szwajcarii nadal będą miały pełne zastosowanie normy liberalizacji, uzgodnione z ogólnymi postanowieniami OEEC. Dla towarów, dla których jest wymagana licencja zostały podniesione kontyngenty "pro rata", przewidziane w układzie z dn.27 stycznia 1951 roku.

Niemcy są poza tym zobowiązane dostarczyć Szwajcarii do końca roku 47.000 ton wyrobów stalowych i surowki żelaznej.

W I E L K A B R Y T A N I A - W Ł O C H Y

Dnia 10.IX. została podpisana nowa umowa handlowa między Włochami a W.Brytanią na okres od 1.VII.1951 do 30.VI. 1952 r.

Rokowania miały na celu głównie ustalenie kontyngentów w miejsce przewidzianych układami z lipca i grudnia 1951 roku.

Umowa eliminuje kontyngenty na towary, które w międzyczasie zostały zliberalizowane, ponadto przeważnie potwierdza dotychczasowe kontyngenty i wprowadza pewne nowe.

REGLAMENTACJA OBROTÓW HANDLOWYCH

ARGENTYNA

Zakaz wywozu masła

Wskutek suszy, jaka panowała w prowincjach Santa Fe i Cordoba, spadła produkcja mleka, co z kolei spowodowało wprowadzenie zakazu wywozu masła.

Również produkcje mrożonej wołowiny na eksport została ograniczona od lipca do października do 10.500 ton miesięcznie.

BRAZYLIA

Opłaty frachtu do Brazylii w cruzeiros

Z uwagi na to, że fracht przy imporcie do Brazylii może być płacony również w cruzeiros, brazylijska rada Superintendy of Money and Credit wydała instrukcję nr 49 z 22 czerwca 1951 r. przewidującą, że każdy przewoźnik może wybrać albo zapłatę frachtu w walucie obcej w porcie załadunku, albo zapłatę w cruzeiros w porcie przeznaczenia.

BIRMA

Import bez licencji

Open General License nr XIV wydana 16 czerwca 1951 r. zezwala na wwóz bez potrzeby uzyskania indywidualnych licencji m.i. następujących artykułów: bawełniane materiały płaszczone; instrumentów elektrycznych, aparatów i przyborów; narzędzi ciesielskich; farb i materiałów malarskich; nasion roślinnych.

Powyższa licencja nie ma zastosowania do importu pochodzącego z krajów Ameryki.

CEJLON

Kontrola importu

Urząd Kontroli Importu w Colombo podał do wiadomości, że z dniem 3 września 1951 r. wyjęto spod Open General

Licence przedzę i nić bawełnianą. Obecnie więc wymagane są licencje na import tych artykułów.

DOMINIKAŃSKA REPUBLIKA

Zakaz wwozu samochodów

Nowe zarządzenie zakazuje wwozu samochodów, których cena fab. przekracza \$ 1.250. Zakaz obowiązuje od 4 sierpnia 1951 r.

FRANCJA

Licencje eksportowe

Francja wprowadziła obowiązek posiadania licencji eksportowych dla następujących towarów: chemikalii; metali i wyrobów metalowych; kotłów; silników; maszyn termicznych, hydraulicznych i pneumatycznych; transportów i mechanicznych przenośników; kopaczek, ekskawatorów i buldożerów; sprzętu i wyposażenia hutniczego, walcowni stali i żelaza; maszyn i sprzętu włókienniczego; obrabiarek i narzędzi dla maszyn; generatorów; kabli elektrycznych i sprzętu radiowego; lokomotyw; pojazdów mechanicznych; wag do dużych ciężarów, przyrządów pomiarowych; spektrografów i spektrometrów; piór i puchu; mączki kostnej; niektórych artykułów farmaceutycznych; odpadków kauczukowych; aparatów kontrolnych i pomiarowych.

INDIE

Licencja generalna

Rząd Indii ogłosił 12 czerwca Open General License nr XXIII na zasadzie której dozwolony jest import z każdego kraju, ze wyjątkiem Unii Połudn. Afrykańskiej, towarów wymienionych w spisie bez potrzeby uzyskiwania indywidualnej licencji, pod warunkiem, że wysyłka towaru nastąpi najpóźniej do dnia 30.VI.1952 r.. Spis obejmuje 158 głównych pozycji a m.i. nity, liny druciane, łańcuchy, żeliwo; artykuły miedziane, ołowiane, cynkowe, niklowe, mosiężne, brązowe; liny stalowe, płyty żelazne i stalowe, zderzaki i sprężyny wagonowe, części lokomotyw, części do motorów Diesla, aluminium; masło, ser, wyroby mleczarskie, wosk, medykamenty i środki lecznicze, instrumenty i artykuły laboratoryjne; rtec, rudy metalowe, chemikalia, wyroby gumowe, drzewo, budulec, papier gazetowy, przedzę, sprężarki, maszyny rolnicze i części do nich, artykuły elektrotechniczne, azbest, kauczukowe artykuły dentystyczne, glukozę, dekstrozę, kazeinę, syntetyczną żywicę itp. -

J O R D A N I A

Zwolnienie od cła

W Jordan Official Gazette opublikowano komunikat, że zwolniony będzie od cła import materiałów i wyposażenia, przeznaczony dla głównych chłodzi przemysłowych pod warunkiem, że zakłady te prowadzone są za zezwoleniem Ministra Handlu, a artykuły te importowane są bezpośrednio przez właścicieli owych licencjonowanych zakładów, lub zostały im przydzielone przez Urząd Celny.

R O D E Z J A P O Ł U D N I O W A

Termin dochodzenia zapłaty ceny kupna

Stosownie do przepisów zarządzenia /Prescription Repeal 1951/, ogłoszonego w Southern Rhodesian Government Gazette z dnia 29 czerwca 1951, maksymalny okres, w którym można dochodzić w Południowej Rodezji zapłaty ceny, kupna towarów sprzedanych na warunkach otwartego kredytu wynosi 7 lat.-

C ł A

AFGANISTAN

Podwyższenie stawek celnych

Z ważnością od 6 czerwca 1951 r. stawki celne zostały podwyższone o ok. 14% dla towarów podstawowych, 18% dla towarów pożądaných /necessary/ i 20% dla towarów luksusowych.

BOLIWIA

Podwyższenie stawek celnych

Cło od importu makaronu, wyrobianego z maki pszennej, który objęty jest nr 59 taryfy celnej, podwyższono z ważnością od 1 kwietnia br. dekretem nr 2431 z dnia 8 marca 1951 r. od 0,20 do 1 boliviense, a dodatkowa opłata od 80 do 500%. Celem podwyżki jest ochrona przed zagraniczną konkurencją.

FRANCJA

Podwyższenie stawek celnych

Z ważnością od 5 września br. podwyższone zostały stawki celne od importu niektórych towarów. Podwyżka obejmuje w szczególności traktory i młockarnie, na które cło wynosiło dotychczas 15% wartości obecnie 20%. Większa podwyżka z 15% na 25% nastąpiła w odniesieniu do obrabiarek dla drzewa i metali oraz maszyn do pisania, a od importu protez zębowych z 10% na 25%.

KUBA

Interpretacja art. 100 taryfy celnej

Podajemy niżej wyciąg z art. 100 taryfy celnej, według której do obliczenia wartości towaru dla wymiaru cła wlicza się opłaty przewozu wówczas, gdy dany towar nie został wysłany bezpośrednio do Kuby.

"Wymiar cła od valorem lub obliczanego w inny sposób od wartości importowanego towaru, opiera się

na aktualnej cenie rynkowej albo - jeśli dokonano sprzedaży hurtowej w chwili dokonywania eksportu do Kuby - na cenę hurtowej panującej na głównych rynkach kraju eksportera. Wzięte będą pod uwagę również warunki w jakich dokonano w tym kraju sprzedaży na eksport do Kuby dla reeksportu. Do ceny wliczona będzie wartość opakowania jak kartonów, skrzyń, koszy, pudełek, worków i wszelkiego rodzaju innego opakowania oraz wszelkie pozostałe koszty, opłaty i wydatki, poniesione w związku z przygotowaniem towaru do załadunku i wysyłki do Kuby".

Wyrażenie "wszystkie pozostałe koszty" należy rozumieć w ten sposób, że - dla celów wymiaru cła - towar będzie uważany za opakowany i gotowy do załadunku i wysyłki do Kuby, jeśli znajduje się w miejscowości wymienionej w konosamencie towarzyszącym przesyłce. Opłaty przewozu nie będą tu liczone jako koszty towaru o ile konosament pochodzi wprost z miejsca eksportu towaru; jeśli natomiast towar przychodzi z głębi kraju do portu i stamtąd odsyłany jest do Kuby z jednym tylko konosamentem portu załadunku do Kuby, koszt lądowego przewozu towaru dolicza się przy wymiarze cła. Jeżeli towar jest wysłany z jednego terytorium do drugiego drogą morską, a konosament pochodzi bezpośrednio z pierwszego miejsca załadunku, nie wlicza się przy wymiarze cła kosztu przewozu z pierwszego terytorium do miejsca, gdzie towar został przeładowany do Kuby. Jeżeli jednak towar przewożony jest z jednego terytorium do innego na podstawie jednego konosamentu, a następnie na podstawie innego konosamentu z tego portu do Kuby, w/w koszty przewozu będą doliczone przy wymiarze jako inne wydatki.

I N D I E

Zmiana taryfy celnej

Uchwalone w dniu 28 kwietnia 1951 r. drugie uzupełnienie taryfy celnej przewiduje obniżkę stawek celnych od importu konserw owocowych oraz przedłużenie okresu ochrony celnej dla wyrobów ze sztucznego jedwabiu.

Okres ochrony został przedłużony do 31 grudnia 1952 r. w odniesieniu do towarów: sztucznego jedwabiu i bawełny, wyrobów ze sztucznego jedwabiu i sukna - poz. tar. 48 /1/, 48 /4/, 48 /5/ i 48 /7/.

M A U R I T I U S

Zmiana taryfy celnej

Mauritius Government Gazette z daty 30.VI.1951 r. podaje do wiadomości zarządzenie w przedmiocie zmiany taryfy celnej z ważnością od 29 czerwca 1951 r. /Amendment No 2 -

Ordinance 1951/. Zmiana dotyczy m.i. aluminium, filmów, ^{wyrobów} bawełnianych, obuwia, artykułów kolonialnych itp.

Opłata od paczek

Ogłoszono zarządzenie w przedmiocie opłat od paczek /Package Tax Ordinance 1951/ z ważnością od 29 czerwca 1951r.

- a/ W myśl tego zarządzenia przez "paczke" należy rozumieć każdą skrzynię, kosz, beczkę, zbiornik, worek, torbę, okładkę, pokrowiec lub inną rzecz z tym, że paczki związane ze sobą drutem, liną albo sznurem w wiązki po dwie lub więcej będą uważane jako osobne paczki:
- b/ Opłatę od paczek opłacać będzie importer w/g określonych stawek.
- c/ Opłata ta będzie wymierzana z chwilą przybycia paczki na wyspę Mauritius, a władze celne nie wydażą jej dopóki nie zostanie uiszczona opłata.
- d/ Minimum opłaty wynosi 0,25 centów.
W wypadku przesłania towaru luzem opłata zostanie wymierzona stosownie do wagi lub objętości towaru, a to na podstawie Customs Ordinance 1947, zaś gdy wymiar następuje od valorem - na podstawie Customs Tariff Ordinance 1938.
- e/ Wyjęte spod działania tego zarządzenia są m.i. przesyłki: maki i jęczmienia, mięsa niekonserwowanego, ryb niekonserwowych, wyrobów glinianych, zwierząt żywych itp..

PAKISTAN

Obniżka opłat

W taryfie opłat celnych obowiązującej od 1 lipca br. t.zw. "Single point 10 percent sales tax" wprowadzono znaczne obniżki stawek a odnośnie do niektórych artykułów opłatę zniesiono zupełnie. Obniżka objęła między innymi skóry - na 3 1/8%, wełnę - na 6 1/4%, surową bawełnę - na 3 1/8%. Import książek, periodyków, gazet, nafty i tytoniu jest wolny od tych opłat.

Odnosnie do artykułów luksusowych dla których stosuje się opłaty powyżej 10% znajdują się: wieczne pióra i zestawy ołówkowe wartości ponad 20 rupii - opłata 15%, wyposażenie kinematograficzne - 20%, artykuły elektrotechniczne - 20%, chłodnie i urządzenia regulujące temperaturę - 20%, zegary i zegarki kieszonkowe o wartości wyższej od 50 rupii - 20%.

STANY ZJEDNOCZONE A.P.

Cło importowe od złomu metalowego itp.

Utrzymano w mocy z ważnością do dnia 30 czerwca 1952 roku włącznie zawieszenie wymiaru cła i innych opłat celnych od importu złomu metalowego i szyn oraz artykułów posiadających jako główny składnik metal, importowanych do przeróbki w hutach z wyjątkiem rud, koncentratów lub surowego metalu.

WIELKA BRYTANIA

Zwolnienie od cła importowego

Stosownie do zarządzeń Ministra Skarbu Nr 11 i Nr 5 1951 import niektórych izolatorów porcelanowych wolny jest od cła. Zarządzenie Nr 11 weszło w życie z dniem 28 sierpnia, zaś zarządzenie Nr 5 z dniem 1 września 1951 r.; opublikowano je jako "Statutory Instruments 1951, Nos 1531 i 1532".

Ponadto na zasadzie zarządzenia Nr 12 Ministra Skarbu wolny jest od cła import nieprzerobionego kobaltu we wszelkich postaciach. To zarządzenie weszło w życie z dniem 1 września 1951 r. i zostało ogłoszone jako "Statutory Instruments 1951 No 1578".

Z A Ł A C Z N I K

Anglo-amerykańska walka o naftę

Towarzysz Stalin niejednokrotnie podkreślał, że do szeregu sprzeczności, szarpiących system światowego kapitalizmu należy antagonizm anglo-amerykański, a jedną z głównych jego przyczyn jest walka o naftę. Ważne znaczenie ogólno-ekonomiczne zwłaszcza zaś wojenno-strategiczne ropy naftowej i jej produktów w połączeniu z dużą nierównomiernością, z jaką rozrzucone są jej źródła w świecie uczyniły z ropy naftowej jeden z najważniejszych przedmiotów obrotu towarowego w świecie kapitalistycznym - a jej wydobycie i zbył - najbardziej dochodową lokatą kapitałów. Dlatego też naturalną stała się zacięta walka, jaką toczą o naftę najpotężniejsze mocarstwa i ugrupowania imperialistyczne. Ponieważ ponad 95% wydobycia ropy naftowej w świecie kapitalistycznym pozostaje w rękach Stanów Zjednoczonych A.P. i Wielkiej Brytanii przeto walka ta odbywa się głównie między ich kapitałami "I właśnie w tej dziedzinie między towarzystwami naftowymi Anglii a towarzystwami naftowymi Ameryki toczy się śmiertelna walka, która wprawdzie nie zawsze nosi jawny charakter, ale zawsze istnieje i tli się."^{1/}

Amerykańskie towarzystwa naftowe kontrolują około 35% wykrytych w granicach Stanów Zjednoczonych zasobów i ponad 60% źródeł wydobycia ropy naftowej świata kapitalistycznego. Po pierwszej wojnie światowej imperialiści amerykańscy przystąpili do zagarnięcia źródeł naftowych poza Stanami Zjednoczonymi. W 1928 r. znalazło się pod ich kontrolą już 30% wydobycia ropy świata kapitalistycznego /bez Stanów Zjednoczonych/, następnie zaś bez przerwy wzrastał udział kapitału amerykańskiego w wydobyciu ropy świata kapitalistycznego.

Znaczny wzrost popytu na produkty ropy naftowej podczas drugiej wojny światowej, wzrost cen i co za tym idzie zysków monopolii naftowych, sprzyjały wzmaganiu się walki imperialistów amerykańskich o nowy podział źródeł naftowych w świecie kapitalistycznym. W roku 1943 specjalna Komisja Senacka Stanów Zjednoczonych pod przewodnictwem Trumana, oficjalnie sformułowała żądania amerykańskich monopolii naftowych Stanów Zjednoczonych w sprawie nowego podziału źródeł nafty.

Amerykańskie trusty naftowe, przy wszechstronnym poparciu Departamentu Stanu i kół militarnych Stanów Zjednoczonych podjęły decydujące natarcie na osłabione podczas drugiej wojny światowej pozycje kapitału angielskiego. W okresie ostatnich dwóch i pół lat wojny kartele amerykańskie zwiększyły wydobycie ropy naftowej poza granicami Stanów Zjednoczonych o ponad 10%.

W roku 1950 kontrolowały już one ponad 50% wydoby-

^{1/} J.Stalin. Dzieła, wyd.polskie, t.7 str.276

cią ropy krajów kapitalistycznych /bez Stanów Zjednoczonych/. Monopole Stanów Zjednoczonych umocniły swe pozycje w głównych ośrodkach produkcji ropy świata kapitalistycznego - w basenie morza Karaibskiego /Wenezuela, Kolumbia, Meksyk/ i na Bliskim Wschodzie.

Podczas gdy w roku 1939 do kapitału amerykańskiego należało ok. 15% wydobycia ropy Bliskiego Wschodu, to w roku 1950 udział ten przekroczył ponad 45%.

Po drugiej wojnie światowej, a zwłaszcza od roku 1947, angloamerykańska walka o rynki zbytu ropy naftowej zaczęła przybierać na sile. W roku 1950 wydobycie ropy naftowej w świecie kapitalistycznym osiągnęło 477 mln ton, z czego 266 mln ton było wydobyte i zużyte w Stanach Zjednoczonych, przeważająca zaś ilość pozostałej ropy została wydobyta przez amerykańskie i angielskie towarzystwa w koloniach i krajach zależnych, których konsumpcja wewnętrzna stanowi tylko 20% własnego wydobycia. Dążenie do uplasowania z jak największym zyskiem pozostałych 80% wydobywanych w tych krajach ropy naftowej podsyca do najzaciętszej walki toczonej między jej właścicielami - monopolami amerykańskimi i angielskimi.

Jeszcze w roku 1927 tow. Stalin wskazywał: "Zaostrzenie problemu rynków zbytu w ogóle, zwłaszcza zaś zaostrzenie problemu rynków zagranicznych, zaostrzenie problemu rynków wywozu kapitału w szczególności - tak przedstawia się obecny stan kapitalizmu". 2/

Dalsze pogłębienie się ogólnego kryzysu kapitalizmu jeszcze bardziej zaostrzyło problem rynków w gospodarce kapitalistycznej, gdyż z jednej strony zwięża się stale zakres kapitalistycznego ucisku i eksploatacji na skutek odpadania od systemu kapitalistycznego coraz to nowych krajów, z drugiej zaś strony wewnątrz państw kapitalistycznych wzrasta ubożenie szerokich mas pracujących i spada ich zdolność nabywcza. Wzmaganie się ruchu narodowo-wyzwoleńczego w koloniach i półkoloniach wzmacnia ostrość kryzysu kolonialnego systemu imperialistycznego oraz prowadzi do jeszcze większego ograniczenia zakresu eksploatacji kapitalistycznej.

Prócz tego zjawiają się na rynkach nowi, młodzi konkurenci starych imperialistycznych grabieżców, a wszystko prowadzi do tego, że obecnie, bardziej niż kiedykolwiek "gospodarka światowa rozwija się w warunkach rozpaczliwej, śmiertelnej walki grup imperialistycznych o rynki, o surowce, o rozszerzenie starych sfer wpływów". 3/

Największymi producentami i jednocześnie największymi konsumentami ropy naftowej i jej produktów w świecie kapitalistycznym są kraje półkuli zachodniej. Od roku 1945 do 1948 zużycie produktów naftowych w Stanach Zjednoczonych wzrosło w rzeczywistości zaledwie o 11,9 mln t. /z 252,1 mln ton do 264,0 mln ton/, podczas gdy produkcja ich w tym samym okresie powiększyła się o ponad 41 mln ton /z 251,2 mln ton do 293,0 mln ton, wliczając w to produkcję naturalnej benzyny lotnej oraz paliwa syntetycznego/. Należy zaznaczyć, że nawet ten niewielki wzrost konsumpcji w Stanach Zjednoczonych tłumaczy się w znacznym stopniu działalnością rządu amerykańskiego, który dogadując dążącym do panowania nad światem monopolom, czyni w dalszym ciągu wielkie zakupy

2/ J. Stalin, Dzieła, wyd. polskie, t. 10, str. 273

3/ J. Stalin, Dzieła, wyd. polskie, t. 8, str. 316

materiałów strategicznych w celu przygotowania wojny agresywnej.

W Ameryce Łacińskiej nawet w ciągu znacznie dłuższego okresu czasu nie zaszły istotne zmiany w rozmiarach zużycia produktów ropy naftowej. W roku 1938 20 krajów Ameryki Łacińskiej zużyło ich 13.0 mln ton /w przeliczeniu na surową ropę naftową/, a w roku 1947 - 18.0 mln ton, czyli zaledwie o 5 mln ton więcej.

W międzyczasie wydobycie ropy naftowej w krajach Ameryki Łacińskiej wzrosło o 34,4 mln ton /z 44.4 mln ton w roku 1938 do 78,8 mln ton w roku 1947/. 4/

Co się tyczy największego w świecie kapitalistycznym importera produktów ropy naftowej - Europy Zachodniej, to jej zniszczona przez wojnę i rozbój hitlerowski gospodarka odczuwała po wojnie brak dostaw tego niezmiernie ważnego surowca. Anglia nie mogła wówczas w poważniejszym stopniu zaspokoić zapotrzebowania ropy naftowej Zachodniej Europy. Z 42 mln ton ropy naftowej, wydobytej przez firmy angielskie w roku 1945, około 7 mln ton pozostało na potrzeby wewnętrzne krajów wydobywających a około 30 mln ton zaspokoiło potrzeby państw obszaru szterlingowego i zaledwie około 5 mln ton mogło ulec sprzedaży do krajów zachodnio-europejskich. Potrzeby Europy Zachodniej obliczone były w tym czasie na 25-30 mln ton.

Zapotrzebowanie na ropę naftową Europy Zachodniej mogłoby być wprawdzie pokryte przez towarzystwa amerykańskie, jednakże wzamian za ropę naftową kraje europejskie mogły operować głównie własną produkcją, ponieważ ich zapasy złota i dolarów były wyczerpane do ostateczności. Ale monopole amerykańskie nie tylko nie potrzebowały importu towarów z Europy Zachodniej, lecz forsując z całych sił eksport i zmniejszając import, poczęli narzucać krajom europejskim drogą ropę naftową i jej produkty, przyjmując zapłatę jedynie w złocie i dolarach.

Na operacje te chętnie udzielano kredytów, ponieważ dążeniem monopolu było zwiększenie zależności krajów zachodnio-europejskich od Stanów Zjednoczonych i tą drogą ujarzmienie ich pod względem politycznym i wojskowym.

Jednakże z każdym miesiącem amerykańskie kartele naftowe miały coraz większe trudności ze zbytem swej produkcji. Szczupłe rezerwy złota i dolarów w krajach europejskich wyczerpały się ostatecznie i rządy ich wprowadziły surową kontrolę zużycia produktów ropy naftowej. Z kolei, zapotrzebowanie na ropę naftową w Stanach Zjednoczonych wzrastało powoli, a wydobycie jej stosunkowo szybko. Jednocześnie na rynkach zachodnio-europejskich i innych rynkach kapitalistycznych rosła konkurencja angielska. Wydobycie ropy naftowej przez monopole angielskie powiększyło się w roku 1947 o 15 mln ton w porównaniu z rokiem 1945. W rezultacie, eksport ropy naftowej i jej produktów w Stanach Zjednoczonych począł szybko spadać i /bez reeksportu/ zmniejszył się z 10,0 mln ton w 1945 roku do 2,3 mln ton w roku 1946 i do 0,7 mln ton w roku 1947. 5/

4/ "Economic Survey of Latin America, 1948". United Nations, N.Y. 1948.

5/ "World Petroleum", March 1950.

Wyjaśniając przyczyny spadku eksportu ropy naftowej ze Stanów Zjednoczonych, pismo amerykańskie "Fortune" pisało w lutym 1950 roku: "W celu zaoszczędzenia rezerw dolarowych Wielka Brytania zabroniła wszystkim krajom płacenia funtami szterlingów za otrzymywaną od amerykańskich towarzystw ropę naftową. Ograniczając wolną wymianę funtów szterlingów Anglicy podzielili międzynarodową ropę naftową na "ropę szterlingową" i "ropę dolarową". Droga takiego samowolnego rozgraniczenia Anglia zdołała wyprzeć amerykańskie towarzystwa naftowe z niektórych rynków zagranicznych. Ponieważ prawie wszystkie kraje importujące naftę odczuwają obecnie brak dolarów, kupują ona ropę naftową za funty, zachowując dolary na zakup innych towarów amerykańskich. W miarę tego jak coraz więcej szterlingowej ropy naftowej zjawiało się na rynku, liczne kraje ograniczały w znacznym stopniu jej import z obszaru dolarowego drogą odmowy udzielania licencji na zakup ropy i jej produktów od firm amerykańskich".

Anglo-amerykańska walka o ropę naftową, walka między "dolarową" i "szterlingową" ropą, zaostrzyła się szczególnie w końcu roku 1947 gdy niebezpieczeństwo kryzysu nadprodukcji zagrażało bezpośrednio Stanom Zjednoczonym, a zdolność płatnicza krajów zachodnio-europejskich spadała nadal. Imperialistyczne koła rządzące Stanów Zjednoczonych poczęły stosować wszelkie środki, posuwając się aż do gwałtu, gróźb i szantażu, aby dźwignąć swój upadający eksport i tym samym odsunąć zbliżający się kryzys, oraz utrzymać tak ważny rynek, jakim jest Europa Zachodnia. To ostatnie zadanie stało się dla monopolu amerykańskich o tyle łatwiejszym, że kraje Europy Zachodniej popadły już wówczas w lenną zależność od Stanów Zjednoczonych i reakcyjni rządcy tych krajów wspólnie ze zdrajcami prawicowo-socjalistycznymi zaciągali na szyjach swoich narodów pętlę lichwiarskiej zależności od amerykańskiej oligarchii finansowej.

Anglia usiłuje utrzymać i obronić zarówno własne rynki jak i rynki obszaru szterlingowego przy pomocy barier celnych i ograniczeń walutowych, podczas gdy Stany Zjednoczone wysunęły w latach powojennych na plan pierwszy kredyt, jako środek walki o zagarnięcie nowych rynków. Imperializm amerykański, jak lichwiarz, zaczął wyzyskiwać powojenne trudności państw zachodnio-europejskich takie szczególnie jak brak surowców, paliwa i żywności, aby dyktować swoje, oparte na wyzysku, warunki "pomocy". Lichwiarskie pożyczki i kredyty udzielane w pierwszych latach powojennych krajom Europy Zachodniej przez Stany Zjednoczone na zakup towarów amerykańskich, "doktryna Trumana" i "plan Marshalla" - oto etapy ujarzmnienia Europy Zachodniej przez amerykański kapitał monopolistyczny.

Już pierwsze powojenne umowy finansowe między Stanami Zjednoczonymi a krajami Europy Zachodniej - przewidywały możliwość obejścia zachodnio-europejskich barier celnych przez monopole amerykańskie. Na przykład Stany Zjednoczone udzielając Anglii w grudniu 1945 roku pożyczki w wysokości \$ 3.750 mln, zabroniły jej wprowadzanie jakiegokolwiek ograniczeń importowych odnośnie do towarów ze Stanów

Zjednoczonych, jeżeli Anglia nie stosowała ich względem jakiegokolwiek innego kraju, choćby on był nawet krajem Imperium Brytyjskiego. Wprawdzie anglo-amerykańska umowa naftowa z roku 1945 formalnie zezwalała Anglii na dowolną manipulację ropą naftową, wydobytą w granicach Imperium Brytyjskiego, lecz w owym czasie pochodziła stamtąd znikoma ilość "szterlingowej" ropy naftowej.

Nawet w roku 1949, gdy wzrosło znacznie wydobycie w Kanadzie i Borneo brytyjskim ogólna ilość ropy wydobywanej przez angielskie towarzystwa w dominium, koloniach i angielskich terytoriach mandatowych wynosiła zaledwie 15% całej nafty "szterlingowej". Dlatego też Anglia importowała "szterlingową ropę naftową" z innych krajów, przede wszystkim z Iranu, z czego wynikało, że Anglia utraciła możliwość zakazywania lub ograniczania importu ropy naftowej również i ze Stanów Zjednoczonych. Pozostając w lichwiarskiej zależności od Stanów Zjednoczonych oraz zmuszona do godzenia się na te warunki Anglia już w latach 1946-1947 importowała znaczną ilość "dolarowej ropy naftowej" /w 1947 r. = 6.0 mln ton, z 13,1 mln ton zużytej przez nią ropy/. 6/

"Plan Marshalla" jest najsilniejszą bronią w rękach amerykańskich monopolii naftowych dla rozszerzenia ich ekspansji na rynku zachodnio-europejskim. Osiągając za pomocą "planu Marshalla" olbrzymie zyski, magnaci naftowi Stanów Zjednoczonych uzyskali możliwość narzucenia krajom zachodnio-europejskim przymusowego asortymentu produktów naftowych.

W rezultacie eksport "dolarowej ropy naftowej" i jej produktów na rynku Europy Zachodniej znacznie się powiększył kosztem wyparcia z tych rynków nafty "szterlingowej".

Przytoczona poniżej tabela ilustruje zmiany w imporcie ropy naftowej do krajów zachodnio-europejskich w okresie pierwszego roku działania "planu Marshalla" /1948-49/ w porównaniu z przedwojennym r.1937 /po cenach z r.1948-49/ 7/

Obszary, z których importowano ropę naftową do krajów zmarshallizowanych	1937	1948/49	1937	1948/49	1937	1948/49
	w mln.dol.		% przedwojennego importu z każdego obszaru.		% udziału w ogólnym imporcie ze wszystkich obszarów	
Ameryka Północna i Centralna	232	651	100	281	39	76
Ameryka Południowa	113	20	100	18	19	2
Cała półkula zachodnia	345	671	100	194	58	78
Kraje obszaru szterling. nie należące do "Planu Marshalla"	90	83	100	92	15	10
Pozostałe kraje nie należące do "planu Marshalla"	162	108	100	67	27	12
Ogółem wszystkie niezmarshallizowane kraje	597	862	100	144	100	100

6/ "Petroleum Press Service" April 1950

7/ Zestawienie według danych Rady Gospodarczo-Społecznej O.N.Z.

Tablica uwydatnia, że import ropy naftowej do krajów zmarshallizowanych powiększył się z \$ 597 mln w 1937 roku tylko do \$ 862 mln w 1948/49 r., czyli mniej niż o 50%. W tym samym czasie udział zachodniej półkuli w ogólnym imporcie zachodnio-europejskim wzrósł niemal dwukrotnie. Pozatym należy wziąć pod uwagę, że około 60% wydobycia półkuli zachodniej /bez Stanów Zjednoczonych/ należy do towarzystw amerykańskich a tylko 30% - do angielskich.

Poniższa tablica jeszcze lepiej obrazuje stopień wypierania angielskiej ropy naftowej i jej produktów z rynków zachodnio-europejskich przez monopole amerykańskie przy pomocy "planu Marshalla". Ilustruje ona geograficzny podział importu ropy naftowej do Francji:

Kraje, z których importowano ropę naftową	1948 r.	1949 r.	1948 r.	1949 r.
	w tysiącach ton		w mln franków franc. po cenach z 1948 r.	
Cały import	7.620	11.807	50.057	83.132
w tym:				
z Arabii Saudyjskiej	1.339	4.072	9.418	30.355
" Kuwait	-	3.158	-	20.568
" Iraku	1.446	2.184	9.463	15.438
" Wenezueli	1.651	1.516	10.818	10.792
" Iranu	740	-	5.094	-
" innych krajów	2.444	877	15.264	5.979

Przytoczone dane świadczą tak o względnym jak i o absolutnym zwiększeniu udziału amerykańskiej ropy naftowej, wydobywanej na Bliskim Wschodzie /Arabia i Kuwait/ w imporcie do Francji i to kosztem równie jaskrawego wypierania innych krajów/zmniejszyły się zakupy w Meksyku i na Trynidadzie/ oraz zupełnego zaprzestania przywozu ropy angielskiej, wydobywanej w Iranie.

Od chwili rozpoczęcia dostaw nafty amerykańskiej na zasadzie "planu Marshalla" ogólny jej import w r. 1948/49 do krajów zmarshallizowanych wyniósł - 49,7 mln ton, czyli w ciągu 1 roku wzrósł o 11 mln ton, podczas gdy przeciętny przyrost roczny w trzech poprzedzających latach /1945-1947/ nie osiągnął 2 mln ton. Podnosząc wydobycie ropy naftowej i odpowiednio rozszerzając możliwości eksportowe, amerykańskie monopole naftowe usiłowały jeszcze bardziej forsować zbyt ropy naftowej i jej produktów w krajach zmarshallizowanych. Na samym tylko Bliskim Wschodzie wydobycie ropy naftowej przez monopole amerykańskie wzrosło w latach 1948-1949 przeszło dwukrotnie /w 1949 r. - około 31 mln ton wobec 14,6 mln ton w roku 1947/, w Wenezueli wynosiło ono w r.1948 około 50 mln ton. W Stanach Zjednoczonych wydobyto w r.1948 rekordową ilość - 277 mln ton.

Jednakże osłabienie zdolności płatniczych państw zachodnio-europejskich stało się na przeszkodzie rozszerzeniu ekspansji amerykańskich koncernów naftowych.

W r. 1948 właściwy eksport ropy naftowej ze Stanów Zjednoczonych ustał całkowicie. Rząd amerykański wkroczył na drogę przygotowań do wojny agresywnej przeciw Związkowi Radzieckiemu i krajom demokracji ludowej i pod pozorem "wyczerpania zapasów" gromadzić począł olbrzymie rezerwy strategiczne ropy i produktów pochodnych. Gromadząc zapasy naftowe i wykonując wolę największych monopolów amerykańskich rząd Trumana usiłował również pochłonąć nadwyżki produkcji wielkich koncernów naftowych, które, jak wiadomo, wydobywają przeważającą część swej ropy poza granicami Stanów Zjednoczonych. Dlatego też rząd amerykański począł przywozić do kraju znaczne ilości ropy naftowej na rachunek budżetu państwowego, a zatem na koszt grabionych płatników podatkowych, czyli przede wszystkim klas pracujących.

W roku 1948 nadwyżka importu ropy naftowej nad eksportem wynosiła 7,5 mln ton, w roku zaś 1949 - 16,6 mln ton.

Spadek zakupów gotówkowych ropy naftowej ze strony wielu państw kapitalistycznych, stan nasycenia rynków naftowych w Stanach Zjednoczonych oraz w niektórych innych państwach, zakup ropy naftowej przez rząd amerykański zagranicą - wszystko to odbiło się silnie na wielu drobnych i średnich amerykańskich towarzystwach naftowych. Stały się one przed groźbą katastrofalnego spadku ceny ropy naftowej. Liczne tego rodzaju towarzystwa rozpoczęły sprzedaż za bezcen swoich kopalń wielkim monopolom. Znaczna większość kopalń Texasu przeszła w r. 1949 na trzydniowy tydzień pracy. W wyniku tej sytuacji wydobycie ropy naftowej w Stanach Zjednoczonych spadło w r. 1949 prawie o 25 mln ton w porównaniu z r. 1948.

Jednakże, mimo zastosowania wszelkich środków, nie udało się monopolom amerykańskim utrzymać na poziomie ceny wielu produktów naftowych, w tej liczbie mazutu, dieslowskich paliw pędnych itd., które na rynku Gulf /wybrzeże Zatoki Meksykańskiej/ spadły o 20 - 40%. Wszystko to stanowiło oznakę zbliżającego się dla Stanów Zjednoczonych kryzysu nadprodukcji.

W końcu r. 1949 kryzys objął również amerykański przemysł naftowy w Wenezueli, gdzie wydobycie ropy naftowej spadło o prawie 1,5 mln ton. W ciągu r. 1949 i I kwartału r. 1950 wyrzucono tam na ulicę około 25.000 robotników naftowych /z ogólnej ilości 59.000 ludzi/. Prezes "Creol Petroleum Corporation" uprzedził rząd Wenezueli, że towarzystwo ma zamiar obniżyć wydobycie ropy naftowej w tym kraju o 15%.^{8/}

Amerykańskie monopole naftowe wraz z rządem Stanów Zjednoczonych chwyciły się zatem środków, zmierzających do powstrzymania ciosów walącego się na nich kryzysu ekonomicznego. Pod wpływem wielkich trustów naftowych Departament Stanu Stanów Zjednoczonych wywierał stały nacisk na rządy krajów zmarshallizowanych, celem zmuszenia ich do zrezygnowania z wszelkich ograniczeń importowych w stosunku do amerykańskiej ropy naftowej i zapewnienia monopolom amerykańskim "pełnej

8/ "Tribuna Popular", 21.I.1950 r.

swobody handlu". Pod tym naciskiem zrzekły się racjonowania produktów ropy naftowej w r.1948: Belgia, Holandia, Dania, Szwajcaria, w roku 1949 - Szwecja, Norwegia, Włochy, a na początku roku 1950 - Francja.

Środki te nie przyniosły jednak koncernom amerykańskim pożądaných skutków i zaledwie pozwoliły na uplasowanie w Zachodniej Europie nie więcej jak 1 - 1,5 mln ton produktów naftowych rocznie. W ten sposób, "plan Marshalla" nie uchronił amerykańskich monopolii naftowych od nadprodukcji.

Jednocześnie "plan Marshalla" krańcowo zaostrzył anglo-amerykańską walkę o rynki zbytu ropy naftowej i produktów pochodnych. Agresja amerykańska na rynku naftowym Europy Zachodniej, zagarnięcie przez monopole amerykańskie rynków szeregu krajów afrykańskich i azjatyckich /Abisynia, Afryka Francuska, Kongo Belgijskie, Arabia Saudyjska, Syria, Liban, Izrael itd./, które konsumowały przed tym naftę angielską, przenikanie "dolarowej ropy naftowej" bezpośrednio do angielskich kolonii i dominiów /Unia południowo-afrykańska, Indie, Pakistan, Birma, Australia/, a równocześnie znaczny wzrost wydobycia angielskich towarzystw naftowych ogromnie skomplikowało zagadnienie zbytu "szterlingowej" ropy naftowej. W dodatku, rząd Partii Pracy zgodził się pod silnym naciskiem administracji "planu Marshalla" na zwiększenie importu "dolarowej" ropy naftowej do Anglii. Podczas gdy w roku 1947 import jej do Anglii wynosił 6 mln ton, to w r.1949 powiększył się do 9 mln ton.

W roku 1949 imperialistyczny rząd prawicowych labourzystów podjął poważne kroki, celem zabezpieczenia angielskim monopolom naftowym szeregu rynków zbytu, wyparcia z nich monopolii amerykańskich oraz pozyskania nowych nabywców "szterlingowej" ropy naftowej. Zawarto więc brytyjsko-egipską umowę handlową, zapewniającą angielskim eksporterom wyłączne prawo zbytu produktów ropy naftowej w Egipcie i Sudanie Anglo-Egipskim. Zawarcie brytyjsko-argentyńskiej umowy handlowej w r. 1949 pozwoliło w znacznym stopniu wyprzeć "dolarową" ropę naftową z rynku argentyńskiego.

Jednakże wszystkie te środki, aczkolwiek wywołały szaloną wściekłość wśród amerykańskich nalciarzy, w żadnym jednak stopniu nie wpłynęły decydująco na problem zbytu "szterlingowej" ropy naftowej. Wynika to jasno z niżej przytoczonych danych, dotyczących podaży i faktycznej konsumpcji "szterlingowej" ropy ropy naftowej na półkuli wschodniej.^{9/}

Zużycie ropy naftowej i jej produktów w krajach obszaru

szterlingowego w r.1949 /w tys.ton/:

Anglia	18.892,5	Afryka Wschodnia	691,6
Irlandia	655,2	Afryka Południowa	2.600,0
Aden	904,8	Birma	291,2
Egipt	4.253,6	Brytyjskie Borneo	78,0
Indie	4.087,5	Australia	4.019,6
Pakistan	577,2	Nowa Zelandia	982,8
Cejlon	681,2		
Malaje	1.164,8		

Ogółem

39.880,0

^{9/} Zestawiono na podstawie materiałów "World Petroleum" February 1950 i "Petroleum Times" 13.I.1950.

Import "dolarowej" ropy naftowej do krajów obszaru szterlingowego	13.000
Brytyjska produkcja na półkuli wschodniej	47.377
Import "szterlingowej" ropy naftowej z półkuli zachodniej	8.840
Ogólna ilość wyprodukowanej "szterlingowej" ropy naftowej na półkuli wschodniej	56.217
Pozostałość po odliczeniu zużycia przez obszar szterlingowy	29.337

Z powyższych cyfr wynika, że chociaż zużycie ropy naftowej na obszarze szterlingowym w r.1949 mogło osiągnąć 71% "szterlingowej" ropy naftowej ze wschodniej półkuli, to jednak przeważającą jej ilość trzeba było zbywać nie w krajach obszaru szterlingowego, lecz w innych państwach kapitalistycznych wschodniej półkuli. Pozatem możliwości dla zbytu tej ropy naftowej były niezmiernie ograniczone. Z 30 mln ton ropy naftowej i jej produktów przywiezionych do Europy Zachodniej /bez Wielkiej Brytanii i Irlandii/ w r.1949. około 10 mln ton /w tym do Francji poszło - 4,5 mln ton i do Włoch - 1,6 mln ton/ pochodziło ze źródeł angielskich, stanowiąc zatem nie więcej jak 30%. Jeśli ponadto uwzględnimy, że monopole amerykańskie zagarnęły rynki naftowe krajów afrykańskich i azjatyckich, to będzie zrozumiałym dlaczego angielskie monopole nie zdołały zbyć połowy pozostałych 19 mln ton ropy naftowej.

Taki był rezultat agresji naftowej Stanów Zjednoczonych i "planu Marshalla" na rynki zbytu "ropy szterlingowej". Prócz tego ekspansja amerykańskich monopolii naftowych wybitnie zaostrzyła w Anglii problem dolarowy. Według obliczeń prasy angielskiej, wypłaty dolarowe, związane z importem i wydobywaniem ropy naftowej w r.1950 wynosiły 625 mln, z których \$ 350 mln przypadało na import 13 mln ton ropy przez kraje obszaru szterlingowego i \$ 275 mln na działalność angielskich towarzystw wewnątrz krajów obszaru szterlingowego /opłaty za dzierżawę, zakup urządzeń itd./ . W ten sposób 1 tona "dolarowej" ropy naftowej kosztowała Anglię \$ 26.93, podczas gdy koszt "szterlingowej" ropy naftowej /około 80 mln ton wydobywanych przez towarzystwa angielskie/ wynosił \$ 3.40 za 1 tonę.^{10/}

Krańcowo niepomysłne dla Anglii finansowo-ekonomiczne wyniki roku 1949 oraz ponure perspektywy na rok 1950 skłoniły rząd Partii Pracy do jawnego wystąpienia, wspólnie z angielskimi monopolami naftowymi, w sprawie wyparcia "dolarowej" ropy naftowej z rynków obszaru szterlingowego. Zaoszczędziłoby to rządowi znaczną sumę dolarów a monopolom zapewniłoby dodatkowe możliwości zbytu ropy naftowej.

We wrześniu 1949 odbyła się więc w Nowym Jorku anglo-amerykańsko-kanadyjska konferencja w sprawie ropy naftowej. Rząd angielski wystąpił na konferencji z pokorną opozycją przeciw "dolarowej" ropie naftowej, usiłując bez powodzenia uzyskać u swoich amerykańskich dysponentów pozwolenie na rozszerzenie zbytu "ropy szterlingowej" na rynkach zagranicznych. Wyłoniona na tej konferencji anglo-amerykańska komisja nie mogła oczywiście w żadnej mierze rozwiązać zagadnienia wciąż wzmagającego się w tej sprawie antagonizmu anglo-amerykańskiego. Przeciwnie, już w listopadzie r.1949, dziewiętnastu poważnych amerykańskich ekspertów naftowych przedstawiło rządowi angielskiemu "Białą Księgę", w której mowa jest o "niedopuszczalnej działalności rządu angielskiego, skierowanej na podważenie amerykańskich koncesji naftowych". W odpowiedzi na tą "Białą Księgę" angielskie ministerstwo paliw i energetyki podało 20 grudnia r.1949 do wiadomości, że zamierza zaprzestać niemal w zupełności importu amerykańskiej ropy naftowej i zmniejszyć o 1/3 wwóz benzyny amerykańskiej. Rządy Indii, Australii i Keni /angielska kolonia w Afryce/ natychmiast poszły za przykładem rządu angielskiego. Odwetowe kroki Anglii wywołały nową falę wściekłości wśród przemysłowców naftowych Stanów Zjednoczonych. Dnia 21 grudnia, czyli następnego dnia po opublikowaniu oświadczenia rządu angielskiego, amerykański Departament Stanu, stojąc na straży interesów monopolu, wystąpił ze stanowczym protestem przeciw zarządzeniom rządu angielskiego. Szczególnie rozgorzały namiętności, gdy w ręce tak zwanej "Narodowej Rady Stanów Zjednoczonych do Spraw Nafty" wpadł tajny list angielskiego ministra kolonii do generalnego gubernatora Keni z dyrektywą ograniczenia zakupów "dolarowej" ropy naftowej. Decyzja rządu angielskiego była roztrząsana bezmała we wszystkich kołach amerykańskich monopolistów, w Kongresie Stanów Zjednoczonych i w różnych komisjach senackich. Przewodniczący senackiej komisji spraw zagranicznych Connally nazwał posunięcie rządu angielskiego "wrogim aktem" i zagroził Anglii zastosowaniem "niezbędnych środków".

Gazeta "Washington Post" podkreślała, że "wykluczenie amerykańskiej ropy naftowej z rynków Wielkiej Brytanii może doprowadzić do wyczerpującej dla obu stron wojny handlowej między towarzystwami angielskimi a amerykańskimi również i w innych częściach świata". Cała amerykańska propaganda imperialistyczna podniosła wrzask na temat wojny handlowej i wojny cen, grożąc pozbawieniem Anglii kredytów w ramach "planu Marshalla" i jeszcze mocniejszym zaciągnięciem na jej szyji pętli dolarowej.

Angielska prasa burżuazyjna nie pozostała dłużna i odpowiadała wyzywająco na amerykańskie wymysły i groźby.

Pismo "New Statesman and Nation" opublikowało artykuł "Spór o ropę naftową", w którym pisało: "Rząd angielski nie potrzebuje obawiać się amerykańskich mów o wojnie naftowej. Na skutek wojny tracą a nie zyskują wielkie amerykańskie towarzystwa naftowe, prowadzące handel międzynarodowy. Sedno rzeczy tkwi w tym, że żaden potężny pirat nie zdoła obecnie obniżyć ceny na rynku angielskim, gdyż musi

on uzyskać licencję od władz angielskich". Pismo dowodzi dalej, że gdyby amerykańscy eksporterzy ropy naftowej nie realizowali swych operacji w ramach "planu Marshalla", to większa część dostaw "dolarowej" ropy naftowej do krajów Europy Zachodniej już by ustała, a Anglia zastosowałaby znacznie wcześniej środki, ograniczające import ropy "dolarowej". Z kolei angielskie pismo naftowe "Petroleum Times" w artykule wstępnym z dn. 10 lutego r. 1950 potępiało stanowczo fakt wtargnięcia amerykańskich towarzystw naftowych w granice Imperium Brytyjskiego, podkreślając przy tym, że dolar wdziera się do życia gospodarczego obszaru szterlingowego w poszukiwaniu nowych zysków.

Walka amerykańskich i angielskich imperialistów wzmaga się na tle podziału nagrabionych ropy. Rząd angielski, chociaż nie zdecydował się na wprowadzenie w życie zapowiadanych środków zaradczych w zamierzonym terminie czyli 1 stycznia r. 1950, to jednak walczył w dalszym ciągu dość stanowczo przeciw ekspansji amerykańskich monopolii naftowych. Usiłując wyprzedzić je z japońskiego rynku naftowego, rząd angielski, pomijając sztab Mac Arthura, zwrócił się w styczniu r. 1950 do rządu japońskiego z propozycją wykorzystania rachunku angielskiego w wysokości £ 10 mln, powstałego ze sprzedaży tkanin na rynkach szterlingowych, na zakup "szterlingowej" ropy naftowej. W odpowiedzi na to "Standard Oil of New Jersey", a za nim szereg innych amerykańskich towarzystw naftowych zagroziły Anglii dumpingiem naftowym, powiadamiając o swoim zamiarze przejścia w praktyce do wojny cen i zniżki cen eksportowych produktów ropy naftowej o 10 - 20%. Wystraszeni imperialiści angielscy zaczęli stopniowo ustępować pod naciskiem silniejszych od nich imperialistów amerykańskich. Rząd angielski proponował Stanom Zjednoczonym kompromis: zmniejszenie dostaw "dolarowych" produktów ropy naftowej o 4 mln ton, nie dotykając wogóle sprawy dostaw surowej ropy naftowej. Lecz 10 lutego amerykański Departament Stanu odrzucił i tą propozycję drogą oficjalnej noty. Nacisk imperializmu Stanów Zjednoczonych na Anglię, która pierwsza poszła na ustępstwa, wzmógł się jeszcze bardziej. W marcu r. 1950 amerykański administrator "planu Marshalla" Hoffman, oświadczył w Kongresie, że w związku z "pomyślnym /oczywiście dla Stanów Zjednoczonych/ zakończeniem rokowań z Anglią w sprawie handlu ropą naftową" Anglia nie będzie otrzymywała więcej kredytów amerykańskich z "planu Marshalla" na zakup w Stanach Zjednoczonych urządzeń dla angielskiego przemysłu destylacji ropy naftowej".

Angielski rząd Partii Pracy zgodził się na nowe ustępstwa i w maju r. 1950 skapitulował wobec amerykańskich monopolii. Dnia 26 maja r. 1950 opublikowano jednocześnie: rozporządzenie rządu angielskiego uchylające, racjonowanie benzyny oraz dwie umowy z amerykańskimi towarzystwami naftowymi, dostarczającymi ropę naftową i jej produkty do Anglii. Pierwsza umowa zawarta z towarzystwem "Standard Oil of New Jersey" i grupą "Caltex", przewidywała, że amerykańskie dostawy produktów naftowych do Anglii powinny być zwiększone w okresie pozostałych miesięcy r. 1950 o 430.000 ton, mimo że przedtym ustalono w "planie Marshalla" inną normę dostaw

"dolarowych" /9 mln ton ropy naftowej i jej produktów/ i że zapłata za te dodatkowe dostawy będzie dokonana w funtach "niewymiennych" a nie w dolarach. Druga umowa - z towarzystwem "Standard Vacuum" - pozostawiła bez zmian ilość dostarczanej przez tą firmę do Anglii ropy naftowej, lecz przewidywała stopniowe zmniejszanie aż do zera zapłaty w dolarach za wwożoną przez "Standard Vacuum" do Anglii ropę naftową i jej produkty /w ciągu 6 lat/. W zamian za to towarzystwo będzie otrzymywało "niewymienne" funty szterlingi. W rezultacie tego w r.1950 - 600.000 ton "dolarowej" ropy naftowej ulec miało zamianie na ropę płatną w funtach szterlingach. Ogólnie biorąc, zużycie produktów naftowych powinno było powiększyć się w Anglii o 1 mln ton, z czego towarzystwa angielskie dostarczyć miały 570.000 ton, Amerykanie zaś - 430.000 ton. Wszystkie te umowy umocniły jeszcze bardziej pozycje koncernów amerykańskich na angielskim rynku naftowym, dając im możliwość rozporządzania swymi avoir ami szterlingowymi w Anglii według własnego uznania. Ogólna ilość amerykańskich dostaw ropy naftowej do Anglii powiększyła się.

Umowy te stanowią oczywiście tylko przejściowy kompromis między obu walczącymi imperialistycznymi grabieżcami, w żadnym stopniu nie likwidując ani nie osłabiając ich konkurencyjnego współzawodnictwa. Przeciwnie, walka anglo-amerykańska o rynki zbytu ropy naftowej zaostrza się coraz bardziej, a jedną z głównych jej przyczyn są trudności zbytu. Doprowadziły one do tego, że w końcu marca r.1950 nagromadziło się w Stanach Zjednoczonych na składach handlowych /nie licząc zapasów wojennych i "strategicznych"/ ropy naftowej - ponad 32 mln ton, benzyny - ponad 15 mln ton itd.

Amerykańscy i angielscy imperialiści zaczęli szukać wyjścia z kryzysu w przemyśle naftowym, jak zresztą i w innych jego gałęziach, na drodze obłędnego wyścigu zbrojeń oraz przygotowywać i rozpętywania agresywnych wojen zaborczych.

Wyścig zbrojeń przynosi fantastyczne zyski kapitalistycznym monopolom, zezwalając na podnoszenie produkcji w przemyśle wojennym i ściśle z nim związanych gałęziach wytwórczości.

Pismo angielskie "Statist" poświęciło niedawno jeden z kolejnych numerów tematowi "Ropa naftowa i wojna". Pismo wspomina jak to druga wojna światowa, którą rozdmuchiwały i do której zawczasu starannie przygotowywały się amerykańskie i angielskie koncerny naftowe, "dopomogła" Anglii i Stanom Zjednoczonym wyzwolić się z kryzysu ekonomicznego w latach 1937-1938. Jeszcze w roku 1938 nacciarze angielscy stworzyli za zgodą rządu tak zwany "Urząd do spraw ropy naftowej", który w rzeczywistości był kartelem do wspólnego wyciskania zysków wojennych, a w czasie wojny kierował sprzedażą ropy naftowej oraz produktów pochodnych. W drugim artykule tegoż pisma przytacza się długie obliczenie zużycia materiałów pędnych w okresie drugiej wojny światowej. Ustalono na przykład, że jedna angielska pancerna dywizja czołgów zużywała 200 do 350 ton benzyny na dobę, że flota Stanów

Zjednoczonych spalała w ciągu doby 90.000 ton produktów ropy naftowej, że lotnictwo Stanów Zjednoczonych spalało w listopadzie 1943 r. przeciętnie 17.000 ton benzyny lotniczej na dobę itd. Autor artykułu zapewnia, że wszystkie te cyfry ckażą się znikomymi w porównaniu z tymi ilościami paliwa, których będzie wymagała od kapitalistycznego przemysłu naftowego przygotowywana przez imperialistów trzecia wojna światowa.

"Wówczas nie trzeba będzie z takim trudem jak obecnie szukać rynków zbytu dla ropy naftowej i jej produktów" - mówi na zakończenie autor.

Amerykańscy i angielscy imperialiści przestawiają gospodarkę swych krajów na tory wojenne. Rozpętali już agresję wojenną przeciwko Koreańskiej Republice Ludowo-Demokratycznej i Chińskiej Republice Ludowej, tłumia ruch narodowo-wyzwoleńczy innych narodów Azji. Przy ogniu tym pieką swoją pieczęć również monopole naftowe. Wskutek nalegania rządu Stanów Zjednoczonych każdy kraj należący do agresywnego bloku północno-atlantyckiego powinien zaopatrzyć się na własny koszt w zapasy wojenno-strategiczne ropy naftowej i jej produktów.

Zbójecka wojna amerykańskich imperialistów przeciw Koreańskiej Republice Ludowo-Demokratycznej przynosi nowe dochody monopolom Stanów Zjednoczonych, a w ich liczbie, bogacącym się kosztem krwi i cierpienia narodu koreańskiego, monopolom naftowym. Lotnictwo, flota wojenna, pancerne oddziały czołgów i wojska zmotoryzowane zużywają ogromne ilości benzyny i ropy naftowej.

Wielka ilość benzyny służy do wyrobu specjalnej galarety palnej, przy pomocy której rozbójnicy amerykańscy palą miasta i wsie koreańskie, chcąc zamienić ten kraj w pustynię. Tym sposobem udało się monopolom naftowym Stanów Zjednoczonych w drugim półroczu r.1950 przekroczyć przeciętny poziom dziennego wydobycia ropy w roku 1948.

Eksport ropy naftowej, wydobytej przez wielkie towarzystwa amerykańskie w Ameryce Łacińskiej i na Bliskim Wschodzie, w r.1950 osiągnął 21 mln ton.

Monopole kapitalistyczne, w szczególności naftowe, oraz pozostające na ich usługach rządy burżuazyjne, dokładają wszelkich starań, aby rozszerzyć agresję na Dalekim Wschodzie.

Nowy etap anglo-amerykańskiej walki o naftę stanowią trwające już od kilku miesięcy wydarzenia irańskie. Próba monopolii amerykańskich, wyparcia Anglików z tej głównej ich bazy naftowej, zakończyła się niespodzianką dla obu partnerów. Pod naciskiem mas ludowych, irański medżlis uchwalił nacjonalizację przemysłu naftowego i stopniowo począł ją wprowadzać w życie. Zrozpaczona Anglia usiłuje zastraszyć rząd najbardziej niewybrednymi pogróżkami z interwencją zbrojną łącznie, licząc na anulowanie ustawy, względnie na uzyskanie dominującej pozycji w nowym, narodowym przedsiębiorstwie. Wobec zdecydowanej postawy narodu również i Amerykanie zaczęli wywierać nacisk na rząd, narzucając się ze

swym "pośrednictwem" w sporze irańsko-brytyjskim. Że pośrednictwo to nie jest bynajmniej bezinteresowne świadczą o tym liczne głosy, podniesione w związku z misją Harrimana. Stuprocentowy ten przedstawiciel amerykańskiego kapitału monopolistycznego, mianowany mediatorem w tym sporze nie był bynajmniej, jak ujawnił to "Journal de Teheran", ograniczony w swych pełnomocnictwach, upoważniały go one bowiem do omawiania z rządem irańskim wszystkich spraw gospodarczych Iranu. Pragnący od szeregu miesięcy porozumienia z imperialistami rząd irański znajduje się w obliczu bardziej wzrastającego ruchu ludowego, ostro potępiającego interwencję anglo-amerykańską w wewnętrzne sprawy kraju. W liście otwartym do premiera Mossadeka Komitet Centralny Ludowej Partii Iranu, reprezentującej narodowe interesy państwa, domagał się aby przy nacjonalizacji przemysłu naftowego zlikwidowany został najmniejszy ślad działalności A.T.N., oraz odrzucone wszelkie jego pretensje, jak również żądał przywrócenia suwerenności Iranu nad Wyspami Bahrein i znacjonalizowania znajdujących się tam źródeł ropy. Fala strajków, zgromadzeń i demonstracji, przebiegająca po kraju na znak protestu przeciw imperializmowi, świadczy o tym, że żądania Ludowej Partii Iranu wyrażają wolę szerokich mas narodu.

Dażenie do nacjonalizacji przemysłu naftowego rośnie również w Iraku. Wypadki na Bliskim i Środkowym Wschodzie świadczą o tym, że "era niczym nie zakłóconego wyzysku i ucisku kolonii i krajów zależnych minęła".^{11/}

Rachuby podżegaczy wojennych muszą jednak zawieść. Z każdym dniem rosną i krzepną w świecie potężne siły, które zdołają w niwecz obrócić niecne i zbójckie plany imperialistów.

W/g "Woprosy Ekonomiki" Nr.3 - 1951

